

פרשת ויחי, תשפ"ב

**אבא היה
מסייע לנו
בהכנת שיעורי
הבית. היינו
מבקשות
את עזרתו
בהכנת פסוקי
התורה והנביא
שלמדנו, והוא
תמיד שמח
להסביר לנו.**

**לפתע
התקרב אליו
נער ערבי
ושאל אותו
מדוע הוא
עומד כמו
פסל ואינו
מש ממקומו**

/// עמוד 11

**האם אפשר
לבחור,
ילדים טובים
או חתנים
טובים?**

לקט סיפורי הוד
על כיצד לזכות
לבנים טובים

/// עמוד 13

**ילדים הם
ילדים**

פתאום זה קופץ
וזה משתולל, זה
צועק וזה בטכה,
זה מושך לו את
המעיל, וזה...

/// עמוד 8

**המקורבים
אינם מבינים
איזה פסול מצא
בדירות, הרי הוא
לא יודע מהו
'עולם הזה' בכלל
ומה ראה בדירה
שלא מצאה חן
בעיניו?**

/// עמוד 6

**אבא היה מסייע לנו בהכנת
שיעורי הבית. היינו מבקשות
את עזרתו בהכנת פסוקי התורה
והנביא שלמדנו, והוא תמיד
שמח להסביר לנו.**

הרבנית ר. צביון על החינוך בבית מרן הגר"ח קניבסקי שליט"א

אבא ואמא שיננו באוזנינו תמיד: "היזהרו בכבוד הזולת!"

אחותי מספרת: "פעם חשבה אמא שהעלבתי את חברתי. היא לא ויתרה לי עד אשר כתבתי לה מכתב סליחה".

בכלל, אמא מעולם לא התרגזה עלנו ולא איבדה את סבלנותה, אלא אם כן היינו פוגעות בחברותינו. היא היתה מצטערת, מקפידה ומורה לנו לבקש מיד את סליחת החברה. לפעמים אף נדדה שנתה בעקבות המעשה, ובבוקר כאשר סיפרה לנו על כך, חשנו כי עשינו דבר נורא ואיום... לעתים, כאשר רבנו עם חברות, היתה אמא מפיסת אותנו, הולכת לבית החברה ומפיסת גם אותה.

אבא היה מקפיד מאד גם על מריבות בין הילדים בבית והיה מעניש את שני הניצים מבלי להתעניין מי התחיל ומי אשם.

כשילד התלונן על פצעים בפה, היה אבא אומר: "כנראה דיברת לשון הרע".

אמא היוותה דוגמה אישית וקיימה בעצמה את כל ההנהגות הללו כפי שדרשה מאיתנו. אם היה נדמה לה שפגעה במישהי, לא עצמה עין כל הלילה, וכבר בשעות הבוקר המוקדמות מיהרה אליה כדי להתנצל בפניה.

הזהירות של אמא ב'בין אדם לחברו' היתה מופלגת: אמא נהגה כי חנות שהחלה לקנות בה - לא תוחלף באחרת. וכל כך למה? כדי שלא לצער את בעל החנות! שנים ארוכות רצנו למכולת הרחוקה בשיכון ויז'ניץ, אף על פי שנפתחה מכולת במרחק שני בניינים מביטנו; כיתתנו רגלינו למרכז העיר כדי לקנות דגים בחנות שהיתה יחידה בשעתה, והוא הדין לגבי הירקן ולגבי מוכר העופות...

אמא השתדלה להנחיל לנו את הידוריה האין-סופיים בהטבה לזולת. תמיד הורתה לנו לקנות מוצרי יסוד בשפע: "השתדלו לקנות יותר כדי שתמיד יהיה עודף במלאי, ותוכלו להלוות לשכנה בעת הצורך מבלי להשיב את פניה ריקם"... ביום שלישי אחר הצהריים היתה המכולת סגורה, ולכן היינו קונים מראש כמות גדולה של לחם וחלב, כדי שנוכל לתת לשכנים ששכחו לקנות. כמובן, תמיד היה מי שביקש.

אמא כמעט שלא נהנתה מעזרתנו, כאשר גדלנו ויכולנו לסייע בידה, שלחה אותנו לעזור לשכנות ולאחיות הנשואות, כי אכן, העזרה לזולת היתה חשובה לה פי כמה וכמה מצרכיה האישיים. ומעשה שהיה עמי: במבחן הראשון בסמינר נחלתי כישלון חרוץ. כשספירתי על כך לאמא, אמרה לי: "יודעת אני מדוע לא הצלחת - משום שלא נענית לבקשתה של חברתך ללמוד עמה

למבחן". היתה זו בת שידעה אידיש בלבד, והלימוד עמה היה קשה ומורט עצבים, אבל אמא לא קיבלה תירוצים כאלו כלל.

כרצון ילד וילד

כל ימיה של אמא היו מלאים מעשי חסד והטבה לזולת. משפחות שלמות נעזרו על ידיה בתחומים רבים. היא חשה אחריות כלפי כל תושבי האזור וטרחה למענם מעל ומעבר לכוחותיה.

ניתן לחשוב כי כיוון שכך, היו בני הבית מוזנחים או מופלים לרעה במידת מה, ועל כן חובה עלי להדגיש כי ההפך הוא הנכון, - הבית היה מטופח ומנוהל להפליא. הילדים יצאו מידי יום ללימודיהם נקיים ומסודרים, כשלכל אחד יש בתיקו כריך עם הממרח האהוב עליו ופרי מפירות העונה. כאשר שבנו בצהריים היה הבית מסודר ונקי, הכיורים היו ריקים, ועל השולחן הערוך המתינו לנו מנות האוכל בצפייה (ומעולם לא אירע שאנו המתנו להן!) וכן כוסות מיץ מפירות העונה: תפוזים, גזר, עגבניות, ענבים וכוד', שנשחטו ביד אוהבת.

בחכמתה השכילה אמא לנווט בין פעליה העצומים, חובקי זרועות עולם, לבין צרכי הבית והיחס לילדיה לבל יפגעו זה מזה.

אמא העניקה לכל אחד מאיתנו יחס אישי במיוחד. כל ילד הרגיש כבן יחיד, כאשר כל משאלותיו-משוגותיו סופקו על ידיה בשלמות ובהרחבה, הקטנים ידעו לנצל את טוב לבה ולבקש ממנה בקשות שונות ומשונות: זה חפץ במשקה מסוים, וזה חפץ במשקה אחר; זה חפץ במאכל פלוגי, וזה חפץ במאכל אלמוני; זה חפץ בו כשהוא חם, וזה רוצה בו קר יותר. ואמא המסורה הלכה כנגד רוחו של כל אחד ואחד, הכינה לכל ילד את המנה האהובה עליו, חיממה לו את האוכל שוב ושוב (טרם עידן המיקרוגל...) עד שערב לחיכו, וכן הלאה והלאה.

אמא נסכה בנו עוז ותעצומות, והעניקה לנו ביטחון עצמי. כל יצירה שעשינו - ציור, תמונה או מלאכת נוי - זכתה לשבחים רבים. היא היתה מראה את היצירה לשכנות ולקרובות משפחה והילד המרוצה היה מתמוגג מאושר. בכלל, ההנהגה של אמא היתה ביד רכה ובאווירה מפנקת. אפילו כשלמדנו בסמינר, התעקשה אמא להכין לנו את הכריכים, באמרה: "כל עוד אתן בבית, אני חפצה לפנק אתכן!"

טרם צאתנו ללימודים היתה אמא מברכת כל ילד וילד בדבקות: את הבנים - שיהיו צדיקים ותלמידי חכמים גדולים, ואת הבנות - שתלכנה לשלום ותחזורנה לשלום, ותצלחנה בכל מכל כל. לאחר מכן היתה מלווה אותנו עד פתח הבית. פעם ירד אחד הילדים מן הבית ומיד עלה בחזרה: "שכחת לברך אותי", אמר לאמא.

בתחילת כל שנת לימודים היתה אמא מצטרפת לילד הקטן שהחל ללכת לחיידר, ונשארת עמו מספר ימים ושבעות במשך כל בוקר, עד שהתרגל למקום החדש. כדרכה בקודש, היו מתלווים אליה כמה וכמה מילדי השכנים, כי אם אפשר 'לחטוף' עוד מצוות על הדרך, אז למה לא?

מכירת הביצים

הנה עוד דוגמא למצוה 'על הדרך': מפעם לפעם היינו מקבלים ביצים ממשק כלשהו. אמא אהבה מאד ביצים טריות. היא לימדה אותנו כיצד בודקים אם הביצה טריה: ממלאים מים בכוס ומכניסים את הביצה לתוכה, אם הביצה טרייה - היא שוקעת מיד, ואם אינה טריה - היא שוקעת אט-אט. אמא נהנתה מהביצים, ובמוחה עלה רעיון: מדוע לא יהנו גם השכנים מביצים טריות כל כך? ומחשבה למעשה. היא ביקשה מן המוכר שיביא לה תבניות רבות, והיא תמכור אותן בעבורו. היכן יעמדו? אמא לא ראתה בכך בעיה: בכניסה לבית יש מרפסת, אמנם עמוסה בארגזי הספרים של אבא, אבל אפשר להכניס בה גם ביצים.

לביצים היה ביקוש רב, ומכמה סיבות: ראשית, הן היו טריות. שנית, השכנים ברו כי בקנייתם הם מפרנסים את אמא, מה שלא היה נכון כלל וכלל, כי אם ההפך הגמור - היא מעולם לא הרוויחה ממכירתן אפילו פרוטה אחת, ועל אף שכתגמול על המכירה קיבלה מן המוכר תבנית ביצים חנים, נגרמו לה רק הפסדים כפי שאספר מיד. שלישית היה זה תירוץ לבוא לאמא...

במכירת הביצים נהגה אמא לפני ולפנים משורת הדין: ביצה סדוקה או שבורה החליפה באחרת על חשבונה. לא פעם הגיעו ילדים קטנים, והביצים נשברו במווד המדרגות. אמא כמובן, העניקה להם תבנית חדשה בלא לגבות על כך תשלום, לא תמיד היה כסף במוזמן בידי הקונים, ואמא הסכימה שישלמו פעם אחרת, אם זכרו... היא לא רשמה את החובות, וכתוצאה מכך, כשבא המוכר לגבות את המגיע לו, כמעט אף פעם לא היה לי די כדי לשלם לו על הביצים כולן. היה עליה לחטט בכל הארנקים, ולעיתים לבקש מאבא הלוואה מהגמ"ח שברשותו. אחר כל התלאות הללו - לנו לא נשארו ביצים, ואמא שלחה אותנו למכולת לקנות ביצים.

זכורני, כיצד אנו הילדים לא אהבנו את מכירת הביצים ואת הטרדות הכרוכות בה. בסופו של דבר פסקה אמא מן המכירה. היא בקשה מן המוכר להביא ביצים רק בעבורה, ורק בעבור כמה מחברותיה, וכמה שכנות, ובעבור בנותיה, והכלות והנכדות הנשואות וה...

אמא מסורה וחמות שאינה 'שוויגער'

בארחות אלו התמידה אמא כל ימיה, גם כאשר הפכה להיות תלפיות למאות ולפי נשים שפקדו את ביתה ומילאו את זמנה כל שעות היממה. היא זכרה את שמות כל צאצאיה, מחותנים ומחותנות (אומרים שהיא ירשה מאביה, סבא הרב אלישיב. את כוח זיכרונו המופלא), מעולם לא שכחה להעניק תשומת לב לבני המשפחה, ולא פסחה על שום אירוע המצריך התייחסות, כמו לידה, מחלה, שמחה וכדומה. היא היתה שולחת 'פינוקים' של תשומת לב' בהזדמנויות שונות. היא לא הפסידה מסיבות סידור או מסיבות סידור או מסיבות בת-מצוה של נכדות, שנערכו בבית הספר, ותמיד השתתפה בשמחות המשפחתיות.

כאשר נודמן לאמא לבקר את ילדיה הנשואים, בחגים או לביקור חולים וכדומה, נמנעה מלהעיר כל הערה, באמרה בשם אבא: "באים לבקר עם ידיים פתוחות ועיניים סגורות"... ואכן, שלוש כלותיה של אמא מתארות חמות שאינה 'שוויגער' - הן לא נלחצו מביקוריה כלל: הן לא שטפו את בית. לא הדיחו את הכלים או

השחקים וטיולים

מפעם לפעם גם שיחקנו עם אבא, בחול המועד ובהזדמנויות אחרות. הנה דוגמא לאחד המשחקים: אבא אמר שם של ספר, והיינו צריכים למוצאו בין אלפי הספרים שבחדר הספרים. לא היתה זו משימה קלה כלל...

לפעמים היה אבא חד לנו חידות מן התנ"ך: שמות של אנשים שהם גם שמות של בעלי חיים (למשל: ציפור-בלק בן ציפור, חמור - אבי שכן, דבורה - הנביאה), המילה הארוכה בתורה, גימטריאות של מילים, היכן נאמר בתורה: "אחד אני והוא איש"? [התשובה: "ונחלמה חלום בלילה אחד, אני והוא איש כפתרון חלומנו חלמנו (בראשית מא יא)]. כמה חלומות יש בספר בראשית? וכיצא בזה. חידות על שמות, כגון: האות הראשונה והשניה יחדיו שוות 10, השניה והשלישית יחד גם כן 10, הראשונה והשלישית - 8. התשובה - דוד! (ואחר כך על שמות ארוכים יותר...)

פעם רצתה אמא שניסע בחול המועד לגן החיות בתל אביב. אבא לא רצה להצטרף, אולם רבי מרדכי שבשביץ, ידידו של אבא וחברותא שלו במשך מספר שנים, שידל אותו: "בגמרא נאמר כי כאשר רואים קוף, מברכים 'משנה הבריות'. וכי אינך רוצה לברך 'משנה הבריות'?" אבא 'השתכנע', וכולנו נסענו לגן החיות ובירכנו את הברכה על הקוף ועל הפיל.

כיוון שכבר ביקר שם, סבב עמנו אבא בין הכלובים, וליד כל בעל חיים אמר לנו היכן הוא נזכר בתנ"ך ובחז"ל, כאשר שאר המבקרים בגן החיות שומעים ונהנים ומתלוצצים אלינו כדי להוסיף ולשמוע... כך הלכה וגדלה הפמליה מכלוב לכלוב... (ההסתכלות של אבא על עיניים שונות, כגון שיחת החולין שלו, היתה כולה תורנית. פעם בפורים הגיע אל אבא ילד שהתחפש לדג. אמר לו אבא: "יודע אתה למה התחפשת? - ליונה במעי הדגה!"...)

אמא כמעט שלא נהנתה מעזרתנו, כאשר גדלנו ויכולנו לסייע בידה, שלחה אותנו לעזור לשכנות ולאחיות הנשואות, כי אכן, העזרה לזולת היתה חשובה לה פי כמה וכמה מצרכיה האישיים

סידרו את החדר, רק מפני שה'שוויגער עומדת לבוא'...

אמא לא העירה ולא הטיפה מוסר, לא התרגזה ולא גערה. היא תמיד החמיאה מכל הלב והעניקה את התחושה כי הכל טוב ומושלם. דרך חינוכה היתה על ידי סיפורים בעלי לקח שהיו שגורים על פיה, ובעיקר על ידי דוגמא אישית.

*

חשיבותו של הציון בגאוגרפיה

אף כי כל השנים היו אבא ואמא בחינת 'ראשו מגיע השמימה', עם כל זאת תמיד היו 'סולם מוצב ארצה'. בראש מעייניהם עמד חינוך הילדים, והם השקיעו בנו רבות. אבא למד עם אחי דבר יום ביומו - חומש, נביא, משניות, וגמרא, עד שסיימו את הש"ס, ועם אחי רבי שלמה סיים את הש"ס עוד קודם שנעשה בר-מצוה.

אמא ליוותה את כל סדרי בית הספר, בדקה את המחברות, התעניינה בכל הקורה בכיתה ועקבה אחר ביצוע המטלות הלימודיות. לאחר כל מבחן היתה מתעניינת האם המורה כבר החזירה אותו ומה הציון. תעודה טובה שימחה מאוד אותה ואת אבא. בשנים מאוחרות יותר גילה אמא: "ציון גרוע היה יכול לעשות אותי חולה!"

(מענין לספר, כי פעם ביקשה אחת הנכדות הקטנות מאבא שיברך אותה שתצליח במבחן. אבא בירך אותה: "שתזכי לחתן טוב"... היא חזרה על הבקשה, ואבא חזר על ברכתו פעם נוספת... אבל אני רוצה ברכה להצלחה במבחן". התעקשה. "נו טוב, אז לכי, ובקשי מסבתא", הפטיר אבא...)

הרצינות בלימודים היתה ערך חשוב אצל אבא ואמא. בנוסף, אמא רחשה הערכה מרובה מאד למורות ולמחנכות וחלקה להן כבוד רב, בפרט אלו שלימדו אותנו. אמא הורתה גם לאחרים לכבד את מלמדיהם, ואת מוריהם וילדיהם שבאו אליה להתברך ממנה, היתה אומרת כי אם יכבדו ואת מלמדיהם יצליחו בלימודם, ואם לאו - לאו.

אחת הנכדות הראתה לאמא תעודה מצוינת, ואמא הביעה את קורת רוחה, תמהה הנכדה: "סבתא, וכי הציון הטוב בגאוגרפיה או בפיזיקה חשוב בחיים, עד שהוא גורם לך שמחה?" ואמא השיבה לה: "עלייך לדעת כי לא הציון הטוב הוא המשמח, כי אם הרצינות ומילוי התפקיד שעומדים מאחוריו. אם את מתרגלת שלא לזלזל במוטל עלייך כתלמידה, גם לכשתהי אשה ואם תבצעי את תפקידייך בשלמות!"

תמידים כסדרם

אבא חניך אותנו לשמירה על הסדרים הקבועים ללא פשרות ולימד אותנו חריצות מהי. הוא השתתף עם אמא בשמירת סדרי החיידר ובית הספר, ולא הרשה שיחול לזולל בנושא. שום איחור או היעדרות לא באו בחשבון, בכל זמן שהוא. רק פעמיים בשנה היה מותר לנו להיעדר מהלימודים - ביום שקטפנו סכך לסוכה וביום של אפיית מצות. מעבר לכך, התייצבנו במוסדות הלימודים - יום-יום תמידים כסדרם.

אבא ואמא הקפידו שנהיה מסודרים בחיינו האישיים, בלבוש, במראה ובחפצים. לכל ילד היתה מגירה משלו. אבא ואמא

שמחו מאוד כשהיינו מראים להם מגירה מסודרת (מחזה נדיר אצל ילדים...) אבא עצמו היה פותח את המגירות מפעם לפעם ובודק אם הן מסודרות.

עזרה בהכנת השיעורים

אבא היה מסייע לנו בהכנת שיעורי הבית. היינו מבקשות את עזרתו בהכנת פסוקי התורה והנביא שלמדנו, והוא תמיד שמח להסביר לנו. אבא נהנה שאנו לומדות את מקצועות הקודש, וכשלמדתי על מלכי יהודה ועל מלכי ישראל ביקש שאומר לו אותם בעל-פה ולפי הסדר. אחר כך אמר כי כדאי שאמשיך ללמוד נביא אף כאשר אגדל ואתחתן.

פעם הביאה מורתי לכתה שיר המבוסס על חלקי פסוקים ומאמרי חז"ל. "בררנה ומצאנה מקורות רבים ככל האפשר", הורתה לנו. ביקשתי את עזרתו של אבא, והוא אמר לי מיד מה מקורה של כל שורה. מובן שהייתי התלמידה בעלת מספר המקורות הרב ביותר...

כך היה גם בשיעורי בית: מצויות בתפלה תיבות שיש להפרידן זו מזו לבל תתחברנה יחדיו, כגון: 'על לבבך', 'במצוותיו וציוונו', 'אתכם מארץ'. המורה של אחותי ביקשה מהתלמידות חפש צמדי מילים כאלה בכל אותיות האל"ף-ב"ת. אבא נרתם לעזרתה, ואחר כל תפילה היה אומר לה בשמחה כי מצא צמד נוסף. כך מצא לה צמדים ברוב האותיות.

(מתוך הספר 'בית אמי')

**המקורבים
אינם מבינים
איזה פסול מצא
בדירות, הרי הוא
לא יודע מהו
'עולם הזה' בכלל
ומה ראה בדירה
שלא מצאה חן
בעיניו?**

הגה"צ רבי ראובן
קרלנשטיין זצ"ל
על כוחה של ישיבה

ישיבה אינה 'לוקסוס'

אבל מדוע צריך להקים ישיבה עוד לפני שמגיעים?

שמענו פעם מרבי יהודה צדקה זצ"ל א גוטע ווארט. בפורים קוראים את המגילה ב"ד ובט"ו. בערי הפרזים קוראים ב"ד ואילו בערים המוקפות חומה קוראים בט"ו. אבל לא סתם ערים מוקפות חומה, אלא מוקפות חומה 'מימות הושע בן נון'. תקחו עכשיו עיר ותקיפו אותה בחומה, לא יקראו בט"ו, רק אם היא היתה מוקפת חומה מימות הושע בן נון. כך גם בדין 'בתי ערי חומה' - הדין נאמר רק בעיר שהיתה מוקפת חומה קודם שנבנתה, אבל אם בנו את העיר, ולאחר מכן הקיפו אותה בחומה, אין לה דין של 'בתי ערי חומה'.

מה הסברא בזה?

הענין הוא שהעיר, אם היתה בלי חומה אפילו זמן קצר, זו הוכחה שהחומה אינה הכרחית לעיר. אכן כעת יש חומה, אבל זה 'לוקסוס', לא צורך הכרחי. העיר יכולה 'להסתדר' גם בלי חומה, שהרי היה זמן שהיא היתה בלי חומה. לכן אין היא נכנסת להגדרה של 'בתי ערי חומה'. כך גם לעניין קריאת המגילה, רק עיר שהיתה מוקפת חומה מאז ומעולם, מימות הושע בן נון, נכנסת להגדרת 'עיר מוקפת חומה'.

אומר יעקב אבינו לבנינו: אם נכנס למצרים ונקיים ישיבה רק לאחר מכן, סימן שאפשר לחיות גם בלי ישיבה. אפילו אם נהיה זמן קצר בלי ישיבה, זו ראייה שיש ישיבה זה, אמנם דבר חשוב, אבל זה 'לוקסוס'. אפשר 'להסתדר' גם בלי זה.

לכן שולח יעקב אבינו את יהודה להקים ישיבה עוד קודם שהם מגיעים למצרים, כדי להראות שבלי ישיבה אי אפשר לחיות שם אפילו רגע אחד!

(מתוך 'יחי ראובן')

**לכן שולח יעקב
אבינו את יהודה
להקים ישיבה
עוד קודם שהם
הגיעים למצרים,
כדי להראות שבלי
ישיבה אי אפשר
לחיות שם אפילו
רגע אחד!**

בפרשת ויגש למדנו 'ואת יהודה שלח לפניו אל יוסף להורות לפניו גשנה' (מז, כח) רש"י מביא שני פירושים, מה היתה מטרת השליחות של יהודה: לפי פירוש אחד, על פי התרגום - "לפנות לו מקום ולהורות האיך יתישב בה". היינו - להכין בתים ליעקב ומשפחתו היורדים למצרים. לפי פירוש שני: "לתקן לו בית תלמוד שמשם תצא הוראה".

מילא, אנחנו יכולים להבין שיש צורך להקים ישיבה בארץ גושן, אבל מה הצורך להכין בתים לבני המשפחה? וכי ליוסף הצדיק חסרים בתים במצרים?

בואו ננסה להבין מה פרושו של בית ליעקב אבינו. בירושלים חי רבי יהודה הל'ה דז'קובר זצ"ל, הוא היה חתן של ה"אמרי חיים", וכאשר הגיע לירושלים, הלכו מקורביו וחסידיו לחפש לו דירה. כאשר ראו דירה שנראתה בעיניהם, קראו לו לבוא ולראותה. הוא הגיע למקום ואמר: 'לא, לא, נישט גוט', לא טוב. לא דירה טובה. ראו דירה אחרת ושוב ר' יהודה הל'ה מגיע ואומר "נישט גוט". כך דירה שלישית, ורביעית. המקורבים אינם מבינים איזה פסול מצא בדירות, הרי הוא לא יודע מהו 'עולם הזה' בכלל ומה ראה בדירה שלא מצאה חן בעיניו?

והנה הוא מגיע לראות דירה נוספת, עולה במדרגות מגיע עד הדלת ואז אומר: "עס איז גוט". דירה טובה.

אומרים לו המקורבים: "הרב'ה הרי לא ראה את הדירה בפנים".

"אין צורך, הוא משיב להם, זו דירה טובה, ואפשר לקנות אותה".

המקורבים התמהים שואלים אותו: "מנין לו, לרב'ה שהדירה טובה?"

ור' יהודה הל'ה משיב להם: "עליתי במדרגות, ספרתי עשרים ושש מדרגות, כמנין שם הוי"ה. זו דירה טובה בשבילי".

אז אם הדז'קובר צריך דירה מיוחדת עם שם הוי"ה, בודאי יעקב אבינו צריך דירה מיוחדת...

הבנו, אם כן, מדוע צריך היה לשלוח את יהודה לחפש דירה ליעקב אבינו. אבל עכשיו ננסה להבין, מדוע הוא צריך לשלוח את יהודה לקיים בית תלמוד להוראה, וכי לא ניתן להמתין עד שיגיעו כולם למצרים, ואז יקימו ישיבה לתפארת? מה צורך יש לשלוח תחילה את יהודה לפניו?

נוסיף ונשאל: מדוע מכל בני יעקב, דוקא יהודה נשלח להקים בית תלמוד להוראה? למה לא שלחו את לוי או את יששכר?

התשובה היא: יהודה היה זה שלקח אחריות. כאשר בני יעקב מבקשים ממנו לאפשר לבנימין לרדת למצרים, אומר יהודה ליעקב: "אנכי אערבנו מידי תבקשנו" (מג, ט), וכן הוא אומר ליוסף: "כי עבדך ערב את הנער מעם אבי" (מד, לט). מי שלוקח אחריות על עצמו, יכול להקים ישיבה!

ילדים הם ילדים

פתאום זה קופץ

וזה משתולל,

זה צועק וזה בוכה,

זה מושך לו את המעיל, וזה..

הגאון רבי ראובן אלבז שליט"א על כוחו של חיוך

חז"ל (כתבות קיא ע"ב) למדו מהפסוק 'חכלילי עינים מיין ולבן שנים מחלב' (בראשית מט, יב) "טוב המלבין שיניים לחבירו יותר ממשקהו חלב, שנאמר: 'ולבן שנים מחלב', אל תקרי לבן שנים אלא ליבון שנים".

החיוך שאדם מחייך לחברו, חשוב יותר מליטר חלב שיתן לו... חיוך לא עולה בכלל כסף, אבל הוא יותר חשוב מאוצרות כסף וזהב. חיוך אפשר לתת לעשירים וגם לעניים, לקטנים וגם לגדולים. נתינת חיוך אינה מצריכה מאמץ גדול וגם לא השקעה של זמן. בשבריר של שניה אמרת לאדם שלום עם חיוך, והענקת לו בכך הרבה מאד! שמעתי בשם הקדוש הרב ישעיה קרישבסקי הי"ד [שנרצח ביד ישמעאלי בן עולה, בשבתו בתחנת האוטובוס] ביאור נחמד מדוע טוב מלבין שיניים לחברו יותר ממשקהו חלב, כי לפעמים רוצים לתת לאדם חלב, אך הוא אינו יכול לשתותו משום שכעת הוא בשרי, ועליו להמתין שש שעות, מה שאין כן חיוך - אותו נתן להעניק לזולת בכל עת ובכל שעה, בלי שום הגבלה...

פעם הובא דיון מעט יוצא דופן לפני רבי בן ציון אבא שאול זצ"ל, שכיהן כראש ישיבת "פורת יוסף" אחר פטירת הגאון רבי יהודה צדקה.

אדם אחד איבד את מקום עבודתו, ובמשך זמן רב חיפש עבודה ולא מצא. לבסוף התחיל לעבוד כמלווה של ילדים בהסעה לתלמוד תורה. העבודה הזאת, שלא הורגל בה, היתה קשה לו. ילדים הם ילדים, פתאום זה קופץ וזה משתולל, זה צועק וזה בוכה, זה מושך לו את המעיל, וזה...

ילדים יודעים לנצל הזדמנויות, הם מרגישים בחוש מתי המבוגר האחראי עליהם נתון בחולשה, ולא יכול להשתלט עליהם.

היה קשה מאוד, והאיש הרגיש עצבות וכאב. הוא לא היה יכול לעזוב מאחר והיה זקוק ביותר למשכורת, אבל התסכול שלו הלך וגדל... יום אחד ישבו המלווה והנהג ושוחחו על עניני עבודה. אמר הנהג למלווה: "אתה צריך לפתוח ולסגור את הדלת בעת הצורך. זה חלק מתפקידך".

באותם ימים, לא היתה אפשרות לפתוח את דלת הטנדר בלחיצת כפתור. צריך היה לקום ולגשת אל הדלת, ולפתוח אותה באפן ידני. המלווה לא הסכים. "מה פתאום שזה יהיה תפקיד שלי? אתה הנהג, ואתה צריך לעשות זאת! גם ככה העבודה הזאת קשה מדי".

הנהג והמלווה לא הצליחו להגיע להסכמה ביניהם, ובאו לדיון תורה אצל הגאון רבי בן ציון אבא שאול.

לאחר ששטחו טענותיהם לפניו, אמר הרב אבא שאול למלווה: "אתה יודע איזו זכות עצומה יש לך כשאתה פותח את הדלת? דע לך, שבכך אתה פותח את דלת ההיכל להכניס ספר תורה! הילד הזה, שבא עכשיו ללמוד את התורה הקדושה, הוא ספר תורה חי, והדלת של הטנדר הרי היא כדלת ההיכל. איזו שמחה גדולה צריכה להיות לך, שאתה זוכה למעמד הזה!".

שמע המלווה את דברי הרב, ולבו נמלא שמחה. שוב לא הסכים

מאותו יום היתה בו רוח חדשה. כל ילד שעלה לטנדר התקבל במאור פנים גדול ובברכת "ברוך הבא, כמה טוב לראות אותך היום!". המלווה הרבה לחייך אל הילדים, חיוך אמתי מתוך הלב, והילדים אהבו אותו. במהלך הנסיעה היו שרים שיר לכבוד כל אחד מהילדים, וכך התנגנו בטנדר "טוב לי תורת פיך", "כי מציון תצא תורה", "הושיעה את עמך וברך את נחלתך"... איזו שמחה היתה לילדים. לעתים גם היה מספר להם תוך כדי הנסיעה ספורי צדיקים.

לותר על המצווה הגדולה שנפלה בחלקו.

מאותו יום היתה בו רוח חדשה. כל ילד שעלה לטנדר התקבל במאור פנים גדול ובברכת "ברוך הבא, כמה טוב לראות אותך היום!". המלווה הרבה לחייך אל הילדים, חיוך אמתי מתוך הלב, והילדים אהבו אותו. במהלך הנסיעה היו שרים שיר לכבוד כל אחד מהילדים, וכך התנגנו בטנדר "טוב לי תורת פיך", "כי מציון תצא תורה", "הושיעה את עמך וברך את נחלתך"... איזו שמחה היתה לילדים. לעתים גם היה מספר להם תוך כדי הנסיעה ספורי צדיקים.

ימים ספורים לאחר התפנית הגדולה, פגש אבא אחד את המלווה בבית הכנסת, בתפלת המנחה. אמר האב למלווה: "שמעתי שיש מלווה חדש להסעות. האם זה אתה?".

"כן", ענה המלווה, "זה אני. יש בעיה? עשיתי משהו לא בסדר?".

זה תפקידנו כיום, להרבות עוד ישיבות, עוד תלמודי תורה, עוד קהלויות קדוש שבעלי בתים יושבים ולומדים שם. כי אם רצוננו לקרב את ביאת הגואל, הרי זה רק בריבוי תורה.

יש 'רעב' לתורה. כמו שאמר הנביא (עמוס ח, יא): "הנה ימים באים נאם ה' אלקים והשלחתי רעב בארץ, לא רעב ללחם ולא צמא למים כי אם לשמוע את דברי ה'".

באו אלי נערים צעירים, בני שלש-עשרה - ארבע-עשרה, ואמרו לי שרצונם ללמוד תורה. ספרו לי כי הם לומדים בבתי ספר רחוקים מתורה, ושם זה כמש 'ג'ונגל', ה' ירחם. התחלתי לבכות, שאלתי אותם האם הם רוצים לעבור ללמוד במקום אחר, והם אמרו לי שההורים מתנגדים אף שהם מאד רוצים. אמר לי אחד הנערים בדמעות: "הרב תתפלל עלי, אני רוצה ללמוד בקדושה!". צריך רק לאסוף את הצעירים הללו ולהביאם ללמוד.

אנחנו צריכים להכין את ה'לגיון' של מלך המשיח. כאשר הוא יגיע, כולנו נרכין ראש לפניו ונאמר לו: 'מלכנו, רצוננו לשרת אותך!'

עצם הרצון שלנו להרבות עוד ועוד חילים לתורה, כבר מקרב את הגאולה. כל אחד ואחד המתעסק בינה של תורה, בעמל התורה והפצתה בעולם, יש לו חלק בקרוב ביאת משיח צדקנו במהרה

(מתוך הספר 'משכני')

"דע לך", אמר האב, "הבן שלי לא הסכים ללכת לתלמוד תורה, וכל יום מחדש היתה לנו בעיה אתו. בימים האחרונים הילד ממש שמח לצאת לתלמוד תורה. כל בוקר הוא מבקש שיקחו אותו כבר להסעה..."

"לא הבנו מה קורה. שאלנו את הילד מה השתנה, והוא ספר שיש מלווה חדש בטנדר, דוד טוב שמאד אוהב את הילדים, שר עימם שירים ומספר להם ספורים יפים..."

ראו עד היכן כוחם של חיוך ומאור פנים.

על הפסוק 'כבס ביין לבשו ובדם ענבים סותה' (בראשית יא) ה'אור החיים' הקדוש מבאר על פי דברי הזוהר הקדוש שכדי שיזכו ישראל להיגאל מהגלות הרביעית, זו גלות אדום בה אנו מצויים - צריך שתהיה בידם מצות לימוד תורה, כי בלי עסק התורה, יתעכב הגואל מלבוא.

דבר זה רמז הכתוב באמרו "כבס ביין לבשו" - כוחו של מלך המשיח בא מכך שישראל עוסקים בינה של תורה, כמו שדרשו חז"ל על הפסוק בשיר השירים (ב, ד): "הביאני אל בית היין וכי" - "אמרה כנסת ישראל: הביאני הקב"ה למרתף גדול של יין, זה סיני, ונתן לי שם דגלי תורה ומצוות ומעשים טובים, ובאהבה גדולה קבלתי אותם". הרי ש"יין" רומז לתורה, ורק באמצעות התורה נוכל לזכות למלך המשיח, הרמוז במילה "לבשו", שהוא כנוי למלכות.

**לפתע התקרב אליו
נער ערבי ושאל אותו
מדוע הוא עומד כמו
פסל ואינו מש ממקומו**

הגאון רבי שלמה לונשטיין שליט"א על הארוע שהותיר בליבו של הילד רושם בל ימחה.

חטף אותה ונמלט. איצ'לה שכב המום על הקרקע ועד שהתאושש והתרומם, כבר הספיק הנער לדלג מעבר לגדר ולהעלם מן העין. איצ'לה ידע שיהיה זה חסר תכלית, ואפילו מסוכן, לרדוף אחרי נער ערבי בעיר העתיקה.

בשעת אחר-צהרים מאוחרת עשה הילד המדוכדך את דרכו חזרה לעבר בית המדרש של הרבי מטשרנוביל, הרב נחום טברסקי, שם נהג אביו להתפלל מנחה ולאכול סעודה שלישית. בדרך כלל היה זה תפקידו של איצ'לה לסדר את הכיסאות, לערוך את השולחנות ולהגיש את המזון עבור כל הסועדים במחיצת הרבי, אך הפעם חרג ממנהגו והצטנף לו בפניה בחוסר מעש.

הרבי מטשרנוביל, שחיבב מאד את הילד, הבחין שמשוהו אינו כשורה. הספסלים והכיסאות נותרו באי-סדר והוא תר בעיניו אחרי איצ'לה. הרבי ראה את הילד העצוב היושב לו לבד בקרן זווית. ניגש הרבי אל הילד ושאל אותו: "מה קרה היום? אתה נראה כל כך עצוב. כלנו זקוקים לך לעריכת השולחן".

סיפר איצ'לה לרבי את קורותיו באותה שבת והביע את עצבונו הגדול על הזדמנות הפז שהוחמצה. הרבי הקשיב בתשומת לב, ואז נטל את ידו של הילד ואמר לו: "בוא איתי אל השולחן עכשיו, אחרי צאת השבת בוא בבקשה אל ביתי".

במוצאי שבת יצא הילד יחד עם הרבי לעבר ביתו, שהיה צמוד לבית המדרש. שם, בבית, פתח הרבי את מגרת שולחנו והוציא ממנה מטבע זהב, דומה לזו שראה הילד בסימטה בעיר העתיקה. "הנה, המטבע הזה שלך", אמר הרבי, "אני נותן לך אותה בתנאי אחד: מבקש אני כי תתן לי את שכר המצוה שקיימת היום".

הילד הנרגש הביט אל הרבי ושאל בתדהמה "הרבי רוצה את שכר המצוה תמורת המטבע?"

"כן", השיב הרבי. "היום קידשת שם שמים באופן בולט בכך שלא הרמת את המטבע בגלל קדושת השבת. הנה לפניך מטבע זהב אחרת. שלך היא. אני מבקש רק את שכר המצוה".

איצ'לה היה המום. האומנם היתה זו מצוה כל כך גדולה? האומנם היה ערכה כה גדול? הוא הביט במטבע הזהב וחישב במהירות כל מה שאפשר לקנות באמצעותה עבור משפחתו. הוא נשא עיניו אל הרבי ואמר:

"אם כה גדול ערכה של המצוה, הרי שהמצוה אינה עומדת למכירה".

גחן הרבי לעבר הילד ונשק לו במצחו.

במשך שנים רבות אחר כך, נהג ר' יצחק לספר לילדיו ולנכדיו שהלקח הזה, אותו למד בילדותו מהרבי מטשרנוביל, המחיש לו יותר מכל מה שלמד במשך שנותיו בעתיד, את גודל המשמעות של קיום המצוות.

(מתוך 'ומתוק האור' בראשית)

'הכסף איננו פסגת השאיפות, ובסולם הערכים היהודי קיימים דברים ערכיים יותר, אשר שווים גבוה בהרבה ממנו'.

חינוך זה העניק הרבי מטשרנוביל לרב יצחק איזנבך, בהיותו ילד רך בשנים, בארוע שהותיר בליבו של הילדון רושם בל ימחה, והוא נשאו בערגה במשך כל ימי חייו, כפי שסיפר בנו, הרב אברהם איזנבך משכונת גבעת שאול בירושלים, בספר "בנתיבות המגיד".

ומעשה שהיה כך היה:

הרב יצחק איזנבך נולד למשפחה ירושלמית חרדית נודעת. בשחר ימיו היה ילד פעיל ועליו שהפך את רחובות העיר וסימטאותיה למגרשי משחקיו ותעלוליו.

היה זה ביום השבת, בשעת אחר הצהרים. איצ'לה עשה את דרכו אל הכותל המערבי, כשהוא חולף בשער יפו ועובר בעיר העתיקה דרך רובע מאוכלס בערבים למכביר. רגליו נשאו אותו בסימטאות המפותלות והבלתי מרוצפות, בין חנויות ובתי קפה שוקקים ציבור ערבי מכל הגילים. לפתע צדו עיניו מטבע זהב נוצצת על הקרקע בצד הדרך. ערכה של מטבע כזו היה כה רב, עד כי אפשר היה לכלכל באמצעותה משפחה מרובת ילדים כמו שלו במשך שבועיים ימים. גדולה היתה הדחוקות בביתו והילד התרגש מן האפשרות הטמונה במציאה זו לסייע למשפחתו המתלבטת קשות בכלכלתה.

היטב זכר איצ'לה שעקב קדושת השבת אסור לו להרים את המטבע, שהיא בגדר מוקצה, על כן הניח את רגלו על המטבע כדי להסתירה מעין רואים, והחליט לעמוד כך עד צאת השבת, מועד בו יוכל ליטול אותה ולהביאה להוריו. עדיין נותרו ארבע שעות עד צאת השבת, זמן שאולי היה מהווה בעיה לגבי ילדים אחרים בגילו, אך הילד הנחוש בדעתו לא ראה כל קושי בהמתנה מעין זו.

כך ניצב לו הילד ברחוב הערבי למעלה משעה, והנה לפתע התקרב אליו נער ערבי ושאל אותו מדוע הוא עומד כמו פסל ואינו מש ממקומו. תחילה לא השיב איצ'לה דבר, אך הנער המשיך לחקור אותו הוא ענה לו בתמימות ילדותית: "יש לי משהו מתחת לרגלי שאסור לי להרים מפני שהיום שבת. אני שומר על זה, ומחכה עד אחרי שבת כדי שאוכל...".

עוד בטרם סיים איצ'לה את משפטו, הדף אותו הנער הערבי והפילו ארצה, גחן במהירות לעבר המטבע,

לקט סיפורי הוד
על כיצד לזכות
לבנים טובים

האם
אפשר
לבחור,
ילדים
טובים או
חתנים
טובים?

מאת: הרב יוסף מאיר האס

קבל על עצמך מחדש להחזיק במנהג זה, ויהיו לך ילדים טובים..."

עובדא הוי עם כ"ק מרן אדמו"ר בעל 'פני מנחם' זי"ע מגור - בשנים שקודם הנהגתו, שאמר פעם לחתן אחד אחרי נישואיו: "מבקש אני ממך שתקבל על עצמך קבלה, שבכל ערב בבואך לביתך, תיקח גמרא מהש"ס הגדול שקיבלת מחותנך, ותתיישב ללמוד עמוד גמרא, איני מבקש שתלמד בכל יום רק עמוד גמרא אחד, אלא שבכל ערב כשתבוא לביתך דווקא, תלמד עמוד גמרא... הסכים החתן לכך. אח"כ בשנות הנהגתו באחד מימי חוה"מ, כשעבר אותו אברך עם ילדיו לומר "א גיטן מועד", אמר לו מרן ה"פני מנחם" זי"ע, שאם יוכל שיכנס שוב לאחר שמחת תורה.

כשנכנס לקודש פנימה, שאלו מרן ה'פני מנחם' זי"ע לשמות ג' ילדיו, ושאלו איך הבן הגדול, השיב האברך, שהוא נמשך ב"ה לתורה ויר"ש ורווח הוא ממנו נחת. שוב המשיך ה"פני מנחם" ושאלו על ב' ילדיו האחרים, אז השיב האברך, כי הם פחות טובים מהראשון, ויותר קשה לו בחינוכם.

אמר לו הרבי: "הראשון נולד בתקופה בה החזקת עוד בקבלה שקיבלת על עצמך, ולמדת בכל יום בערב עמוד גמרא בביתך, הלכת לישון תורה'דיג וכראוי, ע"כ גדל הוא באופן טוב. השניים האחרים, כשנולדו, כבר פסקת ממנהגך זה, ולכן פחות טובים הם. אולם הלא עוד יהיו לך בעז"ה ילדים נוספים, קבל על עצמך מחדש להחזיק במנהג זה, ויהיו לך ילדים טובים..."

"נעימת החיים" עמ' תקסה אות יא

מעשה באיש אחד שבא לפני מרן הרה"ק רבי יהושע מבעלזא זי"ע, והתלונן לפניו שבניו אין להם חשק ללמוד, אף שהוא מחזיק מלמד מיוחד בעבורם. אמר לו הרה"ק מהר"י זי"ע: "הנה אם לא היה כח ביד האב לקיים מצות "ושננתם לבניך", היא לא היתה כתובה בתורה, כי אין הקב"ה בא בטרוניא עם בריותיו, וממה שראינו שהתורה כתבה "ושננתם לבניך", שמע מינה שיש כח ביד האב לעשות זאת, אבל אמור נא האם אתה קובע עתים לתורה בכל יום?"...

התנצל הלה שהוא טרוד בעסקיו, ואין לו זמן ללמוד בכל יום. ענה לו מרן מהר"י זי"ע ואמר: "אם הבנים יראו שאתה קובע עתים לתורה בכל יום, גם הם ירצו ללמוד כמוך, רק כיון שאתה לא לומד, לכן גם להם אין חשק ללמוד..."

"צור יעקב" שו"ת ח"ב הקדמה

שגור בפי העולם שבנים טובים אי אפשר לבחור לעצמם, אבל חתנים טובים יכולים לבחור לעצמם. אולם אני אומר שהוא להיפך

הגה"ק בעל 'דברי יואל' זי"ע מסאטמאר אמר פעם, ששגור בפי העולם שבנים טובים אי אפשר לבחור לעצמם, רק לקבל מה שהקב"ה מזמין להם, אבל חתנים טובים יכולים לבחור לעצמם. אולם אני אומר שהוא להיפך, שחתנים אינם יכולים לבחור לעצמם, שבהכרח יטלו מה שהוכרז ארבעים יום לפני יצירת הולד בת פלוני לפלוני, אבל בנים טובים יכולים לבחור על ידי שיתנהגו כהוגן, וגם יורידו דמעות לבקש מהקב"ה בנים טובים, עכד"ק.

פעם אחרת כשבא לפניו אחד לבקש ממנו שיברכנו שיצליח עם חינוך בניו, ענהו הגה"ק מסאטמאר זי"ע, שלהצליח בחינוך צריכים לקום באשמורת הבוקר, ולהזויל דמעות על ספר תהלים בתפילה להקב"ה על כך...

"בישורן מלך" ח"ב עמ' תנט

רק כיון
שאתה לא
לומד, לכן
גם להם
אין חשק
ללמוד..."

מהיכן יקבל בנך חשק ללמוד?

סיפר הגה"צ רבי מנחם מענדיל שנייבאלג גאב"ד מנשסתר:

פעם בא לפני הרה"ק מהר"ד מבעלזא זי"ע יהודי אחד עם בנו הבחור והתאונן בפניו שהבחור אינו מתמיד בלימודיו. שאל אותו הרבי האם הוא עצמו לומד משהו, והשיב שאין לו זמן ללמוד כי הוא עסוק מאד על המחיה ועל הכלכלה בכל שעות היום, וכשבא לביתו הוא מתמוטט ונופל מיד למיטתו ואין לו זמן ללמוד כלל.

אמר לו הרה"ק מבעלזא: "אם אתה אינך מביט בספר יהודי [א אידיש ספר], ואף שיש לך תירוצים שונים, אך אינך מסתכל בספרים, מהיכן יקבל בנך חשק ללמוד? הרי אינו רואה אותך בבית ללמוד, ואם יראה שעל אף עייפותך תתיישב ללמוד, ממיילא יקבל הבן חשק ללמוד..."

"שוש איש" עמ' סט

כמו בן יחיד שנולד להוריו לאחר עשר שנות נישואין

הנה כשמוגיעים לברכת "אהבת עולם", צריך לזעוק ולהתחנן מעומק הלב ולבקש: "אבינו אב הרחמן המרחם רחם עלינו... צריך להרגיש בזמן אמירת בקשה זו, כמו בן יחיד שנולד להוריו לאחר עשר שנות נישואין, והנה חלה הילד ואושפז בבית החולים, והרופאים החליטו לבצע בו ניתוח דחוף. נתאר לעצמינו את דאגת ההורים למצבו של בנם האהוב, וכשעומדים להכניס את הבן לתוך חדר הניתוח, ההורים מלווים את מיטת בנם, ונושאים תפילה לשמים מעומק הלב להצלחת הניתוח..."

כך אנחנו צריכים להרגיש כשמבקשים בתפילה, "והאר עינינו בתורתך ודבק לבנו במצוותך", כך צריך להרגיש את חשיבות לימוד התורה, ולהתחנן מעומק הלב להצלחתנו ולהצלחת בנינו בתורה.

הגה"צ רבי ישראל גרוסמן זצ"ל

ראש ישיבת פינסק קרלין ירושלים

"לב ישראל" שיחות ומאמרים עמ' של

היו כל בני העיירה מקנאים בו

...זכורני ימים מקדם, שאם אחד היו לו בנים טובים והגונים, היו כל בני העיירה מקנאים בו, והנשים היו מתברכות בלבן שאף הן תיזכנה לבנים כאלו, כאשר בשעת הדלקת הנרות, היו מבקשות כשדמעות בעיניהן, רבש"ע, הלא אתה כל יכול, תנה גם לי בן תלמיד חכם בעל כשרונות, כמו שנתת לחברתי, עוזר נא לבני ופתח לבו בתורתך ד', שגם הוא יוכל ללמוד ויגדל להיות תלמיד חכם ורב מורה הוראות ישרות בישראל...

כ"ק מרן אדמו"ר מצאנז זצוק"ל

"דברי תורה" גיליון אלף שכג

אם רצונך באמת בזה, עסוק אתה בתורה ואז בניך יראו ממך וכן יעשו

מעשה באדם אחד שהזכיר את עצמו לפני רבנו [הרה"ק רבי מנחם מענדיל מקאצק זי"ע] שיהיו בניו עוסקים בתורה. אמר לו רבנו: "ובאם לאו, גם בניך לא יעסקו בה, אלא יזהירו רק את בניהם לעסוק בתורה.

דבר זה מפורש בתורה - "רק הישמר לך ושמור נפשך מאד פן תשכח את הדברים וגו' אשר ראו עיניך והודעתם לבניך ולבני בניך". אם תשכח אתה ולא תעסוק בהם, גם בניך ישכחו לעסוק בה, ויודיעו זאת לבניך בניך...

"עמוד האמת" ח"ב עמ' צה

מי שאינו מרטיב את עיניו בדמעות חמות שלש פעמים ביום

מובא בשם מרן הרה"ק מהר"ד מבעלזא זי"ע שאמר, שמי שיש לו בנים, לא יניח תפילת שמונה עשרה אחת יבישה בלא דמעות בתפילה שיהיו לו בנים טובים.

כיו"ב מובא בשם מרן הרה"ק רבי אהרן מבעלזא זי"ע שאמר, שמי שאינו מרטיב את עיניו בדמעות חמות שלש פעמים ביום, איני מבין איך יכול לראות הצלחה ונחת מבניו...

"בישורון מלך" ח"ב עמ' תסא

(המבשר תורני - תשע"ד)

להודות ולהלל

**התאספנו בני
המשפחה
המורחבת
לסעודת הודיה
לרגל חסד
שעשה הקב"ה
עם אחד מבני
המשפחה.
שווערי היקר
שיחי, הרב
שלמה קאליש,
הלחין לכבוד
המעמד ניגון
מרטיט לב**

**אתם מוזמנים
להשתתף באתגר
המדעים הזה,
ולכתוב עד סוף
ימי החנוכה
רשימה צנועה של
200 תודות על מה
שיש לכם בחיים.
הרשימה הזו
יכולה לחולל בכך
פלאים**

הרב ברוך שובקס

שלום יקירי. כשאנו מדברים על הודיה לה' אנחנו בדרך כלל מתכוונים למקרים מיוחדים שבהם ראינו את ידו הטובה והרחבה של הקב"ה. אנחנו לא כל כך רגילים להודות לה' על כל השגרה ה'רגילה'. פשוט כי אנחנו רגילים מדי ואדישים מדי אליה. אנחנו יכולים לסיים ספר תהלים שלם בהתרגשות ובדמעות הודיה כי רכב עלה על המדרכה ו'כמעט' פגע בילד שלנו, אבל אנחנו לא כל כך זוכרים להודות לה' ביום 'רגיל', שבו כל הרכבים נסעו על הכביש ולא עלו בטעות על המדרכה, ולא דרסו מישהו מהקרובים אלינו. אנחנו מתרגשים עד כלות ומוזים לקב"ה מקרב לב שמישהו שאנחנו מכירים איחר להגיע למטוס שהתרסק, ושוכחים להודות לו באותה מידה על טיסה 'רגילה' שלא איחרנו אליה והיא לא התרסקה. 'רק' הגיעה בשלום.

אנחנו יכולים לנסוע לכותל ולהודות לקב"ה שבעיה שהיתה לאחד הילדים שלנו נפתרה, אך בדרך כלל שוכחים להודות לו שהבעיה הזו (ואלפי בעיות אחרות) לא ביקרה אצל שאר הילדים שלנו.

הימים האלו, (של חנוכה), הם ללא ספק הזדמנות מדהימה לעצור ופשוט להכיר בטוב ולהודות לה' על כל מה שיש לנו ועל כל מה שמתרחש איתנו. לא רק על הנסים החריגים, אלא דווקא על כל הרגיל והשגיר, מה שאנחנו מכנים בטעות 'טבע', שאנחנו יודעים היטב שבשביל הקב"ה הטבע ומעל לדרך הטבע - היינו הך.

הבעיה היא, שאמירות-התודה שלנו 'הוברגו' בסדר היום וכבר הפכו גם הן לשיגרה יבשה ול'מלומדה' אחת גדולה.. רבי צבי מאיר זילברברג שליט"א מתאר איך בעבר היה אדם מתעורר בבוקר, מגלה שהוא יכול לפתוח את עיניו וה' נתן לו גם היום את הכוח לראות, והוא לא עיוור, והיה מברך בהתרגשות גדולה: ברוך אתה ה' פוקח עיוורים. היה מגלה שהוא גם לא משותק ושהוא יכול להזיז את כל אבריו, והיה מוסיף לברך בהתרגשות: מתייר אסורים.

היה רואה שהוא יכול אפילו להקים את עצמו מהמיטה והיה מודה לה': ברוך אתה ה' זוקף כפופים! היה מגלה שגם היום הוא יכול ללכת, והיה צועק לה': איי, ברוך אתה ה' אשר הכין מצעדי גברי. היה ברור להם שכל מה שקורה, ה' עושה כל יום מחדש, ללא שום הבדל אם זה משהו שנראה 'טבעי' או משהו שנראה כמו נס מיוחד. היום, הוכנסו כל הברכות לסידור המסודר, ואנחנו מגיעים לבית הכנסת ואומרים את כל הברכות בערימה אחת, ומטבע הדברים מתקשים לעצור ולחשוב על כל אחת מהברכות.

וכדי להגיע לכך, אנו צריכים לחטוף טיפה יישוב הדעת להתרכז ולחשוב על כל הטוב ה'רגיל' שיש לנו, אפילו על הנשימה הפשוטה והטובה שאני ואתה משחררים ברגע זה, שגם היא לא מובנת מאליה ולא 'טבעית' בכלל.. מספרים על רבי אביגדור מילר זצ"ל, מגדולי התורה בארה"ב בדור האחרון, שבאחד מימי הקיץ הלוהטים התעורר לאוויר חם ומחניק מאוד, והרגיש שאינו יכול להודות לה' בכל לבו על האוויר שהוא נושם. אז הוא הלך ולקח קערת מים והכניס את ראשו לתוך המים למספר רגעים ממושכים, עד שכבר היה חייב להוציא את הראש כדי לנשום. הוציא את ראשו ושחרר בהקלה נשימה ארוכה, ואז הודה לה' בהתרגשות על האוויר הטוב..

בירושלים נפטר (לפני כמה שנים), איש יקר מאוד בשם רבי פנחס רוזנבוים ז"ל. המנוח היה יהודי צדיק, ת"ח גדול, וחסיד אמיתי בלבו ובנשמתו. עליתי לירושלים לנחם את בנו, ידידי יוסי שיחי', ואני מתקשה להיזכר מתי הייתי בניחום אבלים והתקשיתי לקום וללכת משם, כמו גם מתי יצאתי מניחום אבלים עם דמעות בעיניים ועם גרון נשנק מהתרגשות. במשך שעה ארוכה שמעתי תיאורים לבביים ומפעמים על יהודי מתוק כל כך, שהעולם העכור שמסביב לא הצליח להשפיע עליו, והוא נשאר זך וטהור, ומתוק. מתוק! אולי בעתיד נקדיש לו יריעה מיוחדת. הוא היה אדם מופלא שאנחנו יכולים ללמוד ממנו הרבה ולשאוב ממנו השראה גדולה. באותו ערב סיפר לי יוסי כי בימי מחלתו האחרונים

הגיע אליו לבקר הרב שמואל רבינוביץ, הנושא בתפקיד 'רב הכותל'. בשיחה ביניהם עלה נושא ההודיה לה', ור' שמואל רבינוביץ סיפר לר' פנחס על המנין הענק שמתקיים מדי חצות לילה בכותל, שבו אומרים מאות אנשים את תפילת 'נשמת'. ר' פנחס לא הצליח בשום אופן להבין.

"איך אנשים יכולים לומר 'נשמת' כל לילה? מתי הם מתכוונים לכך?" לא הבנתי,

ושאלתי את יוסי מה הכוונה 'להתכונן לנשמת', ואז הוא סיפר לי איך אביו ז"ל היה מתכונן ל'נשמת'. מדי שבוע בשבוע, במשך כל שנותיו, היה ר' פנחס ורעייתו שתחי' מתיישרים יחד בספה אחרי סעודת ליל שבת. הרי מחר בבוקר עומדים לומר נשמת, ויש להתכונן כראוי. איך אפשר לגשת סתם ככה לנשמת, בלי שיודעים על מה מדברים? הולכים הרי להודות לה' על כל הטוב שנתן, אז צריכים לדעת על מה להודות. לא?

ר' פנחס היה שואל את רעייתו: מה קורה עם בנימין שלנו? ורעייתו: עם בנימין? לא זכור לי משהו מיוחד. ר' פנחס: לא יכול להיות. שבוע שלם עבר, ושום דבר טוב לא קרה עם בנימין? מגרדים שברי זכרונות מפה ושם, ואז נזכרים שבתו נפלה בתחילת השבוע, והלכו למרפאה, ושחררו אותה בלי שום טיפול. "הו", מתרגש ר' פנחס בהתלהבות, "הנה יש לנו על מה להודות מחר".

ומה קרה השבוע עם שרה'לה? ועם חני? ועם שלמה? ועם נתי? (שמות בדויים) וכך עובר ר' פנחס ילד אחר ילד, מתעקש ולא מרפה עד שהוא מוצא על מה להודות לה' על כל הטוב שנתן לו ולכל אחד ואחד מיוצאי חלציו. וכשסיימו לעבור על כל הרשימה, היה ר' פנחס ז"ל נעמד בהתרגשות על רגליו

ומכריז בקול נרגש, הו, עכשיו אנו מוכנים לומר 'נשמת' - - - והאמת הפשוטה היא, שכל אחד מאיתנו יש לו המון המון מתנות שעליהן הוא יכול להודות. פשוט התרגלנו מדי לכל הטוב הזה..

ויותר מכך, יותר מההרגל והשיגרה, פשוט התרגלנו להתמקד במה שאין לנו. התרגלנו להשוות את עצמנו לאחרים. לקרובי משפחה, לשכנים, למכרים, שיש להם יותר מאיתנו, והרי תמיד יהיו אנשים

שיהיה להם יותר מאיתנו, ושכחנו להתמקד במה שיש לנו. וכשאנחנו עוצרים לומר תודה על מה שיש לנו, אנחנו פתאום מקבלים פרופורציות. פתאום אנחנו רואים מול העין את כל מה שיש לנו. פתאום אנחנו מתוודעים לכל האוצרות שזכינו להם. פתאום אנחנו מרגישים עשירים, ברי מזל, ילדים אהובים של אבא, של הקב"ה, שמעניק לנו כל כך הרבה.

לפני תקופה היינו קבוצה של כעשרה חברים שהחלטנו יחד שכל אחד הולך לכתוב רשימה של 200 תודות על דברים טובים שיש לו בחיים. שיערנו שזה יהיה טיפה קשה, אז התחייבנו אחד לשני שכל מי שלא יסיים את המשימה בתוך יומיים, יצטרך להעניק לחברים 200 שקלים.. זה עבד יופי.

בתוך יומיים, הצליח כל אחד מהחברים לכתוב רשימה של 200 תודות על כל הדברים הטובים שיש לו בחיים. חלקם אפילו בתוך מספר שעות. אתם בוודאי שואלים את עצמכם איך אפשר להגיע לרשימה של 200 תודות.. אז זה בדיוק הענין, ממש מה שדיברנו רק לפני רגע. התרגלנו להודות לה' רק על דברים גדולים, ושכחנו להודות על כל הדברים 'הרגילים'..

הנה דוגמאות:

על שזכית להיוולד יהודי.

על שזכית להיוולד לבית שומר תורה ומצוות.

על המלמד המצוין של הילד.

על תכונה נפלאה פלונית שיש לאשה.

על יראת השמים של הילד הזה.

על כשרון פלוני שיש לך.

על הדירה הנפלאה.

על היכולת של האשה לחנך.

על האהבה שלך ללמוד תורה.

על החן של הילד ההוא.

על החיבור החברתי של הילדה.

על המתקת של הילד ההוא.

על הראש הטוב של הילד האחר.

על החיבור שלך לספר מוסר מסוים.

על אבא שאוהב ללא תנאים.

על אמא שמוכנה לעשות בשבילך הכל.

על היכולת שלך לרתק בסעודת שבת.

ומכריז
בקול
נרגש: הו,
עכשיו אנו
מוכנים
לומר
'נשמת'
- - והאמת
הפשוטה
היא
שכל אחד
מאיתנו
יש לו
המון המון
מתנות
שעליהן
הוא יכול
להודות.
פשוט
התרגלנו
מדי לכל
הטוב הזה..

ובכן, אני
מזמין
אותך בכל
לב ללכת
על האתגר
המדהים
הזה,
ולכתוב עד
סוף ימי
החנוכה
רשימה
צנועה
של 200
תודות על
מה שיש
לך בחיים.
הרשימה
הזו יכולה
לחולל בך
פלאים!

על השכן הטוב שזכית לו.
על עוד שכן טוב שנמצא בחייך.
על בית-הכנסת הנחמד בשכונה.
על הכולל המדהים שבו אתה לומד.
על החברותא שזכית לו.
על השוער המדהים.
על השכונה המדהימה.
על היכולת לפרנס.
על כשרון האפיה של האשה.
על אח טוב שתמיד מוכן לעזור לך.
על גיס טוב שתמיד מפרגן לך.
על האהבה שלך לידע.
על המקרר שכבר מחזיק 15 שנה.
על שהיה לך שכל בזמן להשקיע בשביל העתיד.
על השוויגער שמעניקה בכל הלב.
על עלון פלוני שמועשיר אותך מדי שבוע.
על המכולת שצמוד לך ליד הבית.
על הקהילה שזכית להשתייך אליה.
על חבר נאמן שיש לך.

רק התחלנו, וכבר הגענו לכמה עשרות.. לא תאמינו כמה בקלות אפשר להגיע לרשימה של מאתיים תודות. הרשימה הזו חוללה פלאים לכל אחד מאיתנו. האושר ממש הציף אותנו. הרגשנו מיליונרים אמיתיים. פתאום הבנו, שעם כל 200 הדברים הטובים האלו, שנוכחים כל כך חזק בחיים שלנו,

זכינו לחיים מאושרים של ממש, ושנאנחנו יכולים להתגבר בקלות על שאר האתגרים בחיינו. עם 200 בסיסים עוצמתיים כאלו שיש לנו בחיים, קיבלנו תחושת ביטחון מדהימה שלא היכרנו, ופשוט גילינו כמה אנחנו טובים, כמה החיים שלנו ורודים, וכמה ה' אוהב אותנו.. לפני כחצי שנה התאספנו בני המשפחה המורחבת לסעודת הודיה לרגל חסד שעשה הקב"ה עם אחד מבני המשפחה. שווערי היקר שיחי', הרב שלמה קאליש, הלחין לכבוד המעמד ניגון מרטיט לב, 'זכור אהבת קדומים... לבי ובשרי ירננו לא-ל חי', אותו שרו בני המשפחה במהלך הסעודה בהתרגשות לב גדולה.

כשרנו יחד את הניגון הזה, חשבתי על הסיטואציה המרגשת הזו, שבה יושבים עשרות אנשים בצוותא, בלב אחד, ומוזים לה' על הטוב שעשה עם אחד מבני המשפחה, ופתאום התחדד לי מאוד עד כמה כל משהו טוב שקורה לכל אחד מהסובבים שלנו, הוא בעצם משהו טוב שקורה גם לכל אחד מאיתנו. כי אם כשמשהו לא טוב קורה לאחד הקרובים אלינו - נהיה רע גם לנו, אז גם כשטוב לקרובים אלינו - טוב לנו. והרי אצל הקב"ה הכל מדוד במדויק, ואם ה' עשה משהו טוב למישהו בסביבה שלנו, ה' בהחלט לקח בחשבון והתכוון לכך שגם לנו יהיה טוב. וההבנה המדהימה הזו רק מכפילה פי עשרות את כמות התודות שאנו רוצים לומר לה'. כמה, כמה טוב לנו. וכמה טוב ה'.

ובכן, אני מזמין אותך בכל לב ללכת על האתגר המדהים הזה, ולכתוב עד סוף ימי החנוכה רשימה צנועה של 200 תודות על מה שיש לך בחיים. הרשימה הזו יכולה לחולל בך פלאים!

והנה הניגון המרטיט, כפי שהושר באותה סעודת הודיה, שכאשר אתה מקשיב לו היטב, אתה ממש שומע את המיית הלב של בני משפחה המודים לה' הטוב על החסד שעשה איתם עצמם, גם כשהו נעשה באמצעות בן משפחה אחר.

(פורסם ב'דרשו')

**בקומה
הרביעית
גרים
המשפחה
של
השובבים
שאת
הקפיצות
 שלהם
שומעים
אפילו
בקומה
הראשונה**

/// מאת: הרב אייזיק רוזנבלום

אז מה
זוכרים
ומי לא
מצליח
לזכור?

איציק בן ה-12 הגיע אלי, אחרי שהרבי שלו בכיתה החליט שהוא חייב עזרה מקצועית: "הילד לא זוכר שום דבר", הוא הסביר להוריו של איציק, "יש לו בעיה רצינית".

ההורים לקחו את הילד לנורולוג, עשו לו אבחונים והתברר שהכל בסדר גמור. רמת האינטליגנציה שלו סבירה לחלוטין, ה'איי קיז' שלו גבוה מהממוצע, אין לו שום הפרעת קשב מהותית, הכל בסדר גמור. הוא לא צריך 'ריטלין' ודומיו, ואף אחד לא מבין למה הוא באמת לא זוכר פרטים.

דיברתי אתו קצת, והתחלתי לעלות על קצה חוט לפתרון הבעיה. כדי לוודא את ההשערה שלי ולהוכיח אותה, נתתי לילד שתי משימות: נתתי לו לשנן את מספר הטלפון שלי עשר פעמים ולאחר מכן להיבחן עלי... הוא לא הצליח לזכור אותה לאשורו.

המשימה השנייה שנתתי לו היתה קצת שונה: ביקשתי ממנו שיסתכל על תמונה ש היתה לי על בניין מגורים והסברתי לו שבקומה ראשונה גרה משפחת ליבוביץ, זוג קשישים שעברו לשם כי בבניין הקודם שלהם לא היתה מעלית ובנוסף הם רצו קומה נמוכה שיוכלו לצאת מהבית גם בשבת. בקומה השניה גרה משפחת שטיינר, יש להם הרבה ילדים בלי עין הרע ולכן הם קנו את הדירה עם המרפסת הגדולה. בקומה השלישית משפחת יפרח, האבא אברך כולל, אשתו מפעילה גן ילדים בבית ולכן יש להם נדנדה במרפסת, בקומה הרביעית גרים המשפחה של השובבים שאת הקפיצות שלהם שומעת אפילו משפחת ליבוביץ מהקומה הראשונה, ועל הגג ביחידה הקטנה גר זוג צעיר שאת שם משפחתו איני יודע, אין להם עדיין ילדים ולכן הם מסתדרים בכזאת יחידות פיצפונת...

נתתי לו לצייר איזה ציור, כאילו היו לי כוונות נסתרות בציור הזה שמגלה לי משהו על האישיות שלו ואחרי שחלפה רבע שעה שאלתי את איציק שאלה שאליה הוא לא התכוון: תגיד לי מי גר בקומה השניה של הבניין ממול! הילד התבלבל לרגע, חשב קצת ואז ענה לי שהוא לא זוכר את שם המשפחה, אולי ליבוביץ אולי שטיינר, אבל הוא בטוח שיש להם הרבה ילדים ולכן הם קנו דירה עם מקום לסוכה גדולה.

ומי בקומה הרביעית? המשפחה של הילדים השובבים... הוא זוכר את זה, כי זה היה מפתיע ששומעים את קפיצות שלהם עד לקומה הראשונה, והוא עכשיו נזכר בקומה הראשונה באמת גרים הזקנים שהגיעו לשם כי הם חיפשו קומה נמוכה ובניין עם מעלית...

התברר לי מה שהבנתי כבר קודם: לאיציק יש זיכרון מצוין, אבל הוא זוכר רק דברים שיש בהם היגיון. הוא לא זוכר ספרות שמסודרות בסדר רנדומלי ולא קשורות אחת לשנייה, ולכן הוא לא זוכר את מספר הטלפון שלי על אף שהוא שינן אותו עשר פעמים. אבל כשהסברתי את ההיגיון שבגללו בחרה כל אחת

מהמשפחות בבניין ממול בדירה הספציפית בה היא מתגוררת, הוא לא היה צריך לשנן את זה כדי לזכור את כל הפרטים.

כשהגיעו ההורים של איציק לשמוע מה דעתי עליו, אמרתי להם שהילד שלהם בסדר גמור, אם כבר יש כאן בעיה כלשהי, היא באופן בו מסבירים לו את החומר הנלמד, או יותר נכון באופן שבו לא מסבירים לו את החומר הנלמד.

המלמד בכיתה, כך הערכתי ולאחר מכן בדקתי זאת ונוכחתי לדעת שצדקתי, לא טרח להסביר לילדים את ההיגיון שבפרטים שהוא מלמד, הוא ציפה מהם לזכור את הפרטים, וגם לזכור את ההסברים, אבל לא בהכרח להבין אותם.

יש ילדים שהראש שלהם בנוי לזכירה של פרטים מרובים, הם מסוגלים לזכור בקלות גם דברים שאין בהם היגיון, ויש ילדים, וגם אנשים מבוגרים, שלא יזכרו את מה שהם לא מבינים לאשורו, ולכן במקום להתאמץ ולהשקיע בשינון, הם צריכים פשוט להשקיע בהבנה, להבין את ההיגיון שמאחורי כל דבר, ומילא גם לזכור אותו לאורך ימים ושנים.

כשנבחנתי ב'דרשו'

את חטאי אני מזכיר היום... כבר כמה שנים שאני לומד 'דף היומי', ולמרות שמאוד חפצתי בכך, אף פעם לא עשיתי מבחן ב'דרשו', עד המבחן האחרון שנערך ביום שישי, ערב שבת קודש פרשת וישב. החלטתי שהפעם אני קופץ למים ונבחן.

את ההחלטה קיבלתי חודש קודם לכן, ובמשך כל החודש התאמצתי לחזור ולשנן כדי לזכור. אבל כשהתקרב מועד המבחן הרגשתי שאני עדיין לא מוכן לקראתו.

בבוקרו של יום שישי, לקחתי איתי עט מהבית, הלכתי לבית הכנסת לטבילת ותפילת שחרית, והודעתי לבני ביתי כי אשוב הביתה רק אחרי שאסיים את המבחן במוקד הבחינה של 'דרשו' הקרוב לביתי.

לבי פרפר מאימה וחרדה. לא על המלגה חרד לבי, אני בכל מקרה לא זכאי למלגה בששת החודשים הראשונים, כך לפי הכללים, גם אם הייתי זכאי איני חושב שהייתי לוקח אותה, אבל האתגר כלשעצמו די הלחיץ אותי.

מה עושה יהודי כשלבנו מפרפר מאימה וחרדה? מתפלל!!! חשבת לעצמי כשאגיע ל'אהבת עולם' לפני קריאת שמע, אשפוך את לבי בתחינה שאזכור את כל מה שלמדתי בחודש האחרון ואצליח במבחן,

כי הצלחה במבחן הראשון בוודאי תיתן לי מוטיבציה ועידוד להמשיך וללמוד בצורה יסודית גם בחודשים הבאים בסייעתא דשמיא.

הגעתי ל'אהבת עולם', כיוונתי מאוד במילים, ופתאום שמתי לב לדבר שהיה נראה לי מאוד תמוה: אנחנו מתפללים על כך שנוכה לשמוע מפי אחרים, ללמוד בכוחות עצמנו ואף ללמד לאחרים, אנחנו מתפללים שנוכה להבין, להשכיל, לשמור, לעשות, לקיים...

איפה 'לזכור'??? אין שום אזכור בכל ברכת 'אהבת עולם' לזכירה!!!

דפדפתי אחורה ובדקתי בברכות התורה: 'ונהיה אנחנו וצאצאינו' יודעי שמך ולומדי תורתך'. מה עם 'יודעי תורתך'??? אין שום אזכור לידיעה וזיכרון, רק ללמוד, ללמד להבין להשכיל...

בתחילה חשבתי לתרץ את קושייתי בפשטות שאולי המשמעות של "לשמור ולקיים", הכוונה לשמר את הדברים בזיכרון למען יתקיימו לימים רבים, אבל לא זה הפשט במילים הללו. 'לשמור' הכוונה להישמר שלא ניכשל במצוות לא תעשה, 'לעשות', הכוונה שנוכה לקיים את מצוות עשה ולעשותן כהלכתן, 'ולקיים' נאמר על מצוות שהן מדברי סופרים...

אז איפה הזיכרון והידיעה???

התשובה מונחת בסיפור שסיפרתי לכם קודם לכן. מי שמבין את הנלמד לאשורו, מי שתפילתו על "להבין", התקבלה, ממילא יזכור. מי שיזכה ל"ולהשכיל", כלומר לקרב את הדבר לשכלו ולהבין את ההיגיון שבהלכה או בדרשה שדורשים חז"ל, ממילא לא יוכל לשכוח את מה שלמד, ואין צורך להתפלל על הזיכרון בפני עצמו כי הוא פועל יוצא של ההבנה.

בנוסף, הסתכלו מסביב ותראו שהאנשים עם הראש הכי חלש בעולם, גם הם זוכרים פרטים רבים. מה שהם הבינו היטב, גם אם זה היה כשהם היו ילדים או בחורים צעירים, הם יזכרו את זה כל ימי חייהם.

התשובה שלי שית והחזקה מכולן היא שאת הדברים הללו למדתי מדביר מרנא החפץ חיים בהקדמה ל'משנה ברורה'.

אגב, מי שעוד לא למד את ההקדמה הזאת כדאי לו מאוד לעיין בה פעם ופעמיים, כי יש בה הרבה מאוד יסודות לחיים שנוגעים בין היתר גם לאנשי חינוך ולכל מי שיש לו קשר לעניין של ללמד תורה לאחרים.

אבל אני מתכוון לקטע שאותו אצטט בשורות הבאות, בו מסביר רבינו החפץ חיים למה הוא החליט לכתוב את החיבור 'משנה ברורה', שבו הוא כותב בין היתר גם את הטעם להלכות שמופיעות בשולחן ערוך:

כותב החפץ חיים שללמוד את "ה'שולחן ערוך' לבדו בלתי לימוד ה'טור' הוא כספר החתום! כי ה'בית יוסף' כשסידר ה'שולחן ערוך', היה דעתו שילמדו מתחלה את עיקרי הדינים ומקוריהם ב'טור' ו'בית יוסף' כדי שיתיישב הדין לכל אחד בדעתו בטעמו ונימוקו אך לאשר שבטור ו'בית יוסף' נמצא לפעמים כמה דעות חלוקין בכל דין ודין, לכך ערך לפנינו את שולחנו הטהור לידע הלכה למעשה בכל דין ודין. אבל לא היה דעתו שנלמוד אותו בלחוד כי אין הדין יוכל להתיישב היטב בדעת האדם כ"ז שאין יודעו בטעמו ונימוקו!!!".

עוד בעיה 'קטנה'

עכשיו נשארה רק השאלה איך אנחנו יכולים להסביר לילדים את ההיגיון שבכל דבר, כשלפעמים מדובר בדברים מסובכים ומורכבים, שאי אפשר לצפות מילד בן שמונה או עשר שיבין אותם לאשורם...

זה כבר נושא בפני עצמו, ועלינו נכתוב בפעם אחרת בלי נדר, אם ירצה ה'.

ההוכחה לדברינו

והיה כי תאמרו "הוא ממציא המצאות יפות הרזונבלום הזה", ותשאלו מנין לי שאכן ההבנה מועילה לזיכרון, אשיב ואענה לכם שלוש תשובות:

קודם כל נסו בעצמכם ותראו...

**הוא הודיע לה
שכעונש על
המעשה, מהיום
היא לא תוכל
לצחצח לו את
הנעליים...**

מאוצרותיו החינוכיים של הגאון רבי אליעזר טורק שליט"א

***

בית שיש בו הערכה אמיתית לאב, קל הרבה יותר לחנך בו ילדים; אך מלבד זאת, ילדים אלו יוכלו יותר בקלות לגדול יהודים יראי שמים. היחס אל הקדוש ברוך-הוא מושפע מאד מהיחסים שבין האב לילד, וכאשר יש לילד כבוד אל האב - יהיה בו גם כבוד כלפי שמים. וכבר ביארו גדולי עולם, שמטעם זה נמצאת הדיברה "כבד את אביך ואת אמך" בין חמשת הדיברות הראשונות, העוסקות בבין אדם למקום.

כאמור, הערכה נכונה להורים אינה כזו הנכפית על הילדים בכת, אלא זו הנובעת מכך שהאב הוא אכן אדם מכובד, היודע שהוא מבוגר ונוהג בצורה מתאימה. עינינו הרואות, שבבתיים של תלמידי חכמים גדולים - למרות שהם נהגו כלפי ילדיהם בחביבות וברוך - שרר תמיד כבוד עמוק כלפי האב. הנכבדות האמיתית של תלמיד חכם יצרה אצל הילדים יחס של כבוד והערצה כלפיו.

לפני עשרות שנים, שימש אבי מורי זצ"ל כחבר ועד ההורים במוסד החינוכי הראשון שהוקם בבני-ברק לבנות, בשכונת 'זכרון מאיר'. באסיפה הראשונה שהתקיימה עם המנהלת, דנו בעקרונות החינוך ובקווי האופי שילוו את המוסד.

בתוך הדברים, סיפרה המנהלת את המעשה הנפלא הבא. אחת המורות שאלה את הבנות בכיתתה: "לו יבקשו ממך להציע מי יהיה המשיח, במי תבחרו?" כמעט כל הבנות שתקו והביטו במורה בתימהון, אך בת אחת ענתה בביטחון: "אם היו שואלים אותי, הייתי אומרת שזה אבא שלי..."

מי היה אביה של אותה ילדה? היה זה הגאון רבי ברוך רוזנברג זצ"ל, ראש ישיבת סלבודקה. דמותו המיוחדת נחשבה בעיני ילדיו גדולה ומכובדת עד כדי כך, שלא היה לביתו כל ספק כי הוא יכול להיות המלך המשיח!

הרה"ג אברהם דב פינסקי שליט"א, נכדו של הגה"צ רבי אליהו לופיאן זצ"ל, סיפר בשם אמו על עונש גדול שקיבלה פעם מאביה. היה זה כאשר אמה ציוותה עליה לעשות דבר מה, והיא סירבה. כשחזר רבי אליהו לבית ושמע על כך, הוא הודיע לה שבתור עונש על המעשה, מהיום היא לא תוכל לצחצח לו את הנעליים... האם סיפרה שהיה זה עונש חמור, ושהיא בכתה והתחננה לשוב לתפקידה... כה גדולה היתה חשיבותו של רבי אליהו בעיני ילדיו!

כמובן, לא כל אחד יכול להגיע לרמה כזו. אך כוונתנו להראות במעשה זה את הכיוון: אב שהוא באמת מכובד, מחשיב את עצמו לבן תורה ונוהג כאדם מבוגר בשליטה עצמית, יזכה בקלות שגם ילדיו יתייחסו אליו בהערכה דומה.

בפרקים הקודמים הארכנו מאד לבאר עד כמה חשובים החום והנעימות לגידול וחינוך הילדים, אך יחד עם זאת, יש להיזהר ממכשול נפוץ אשר עלולים להיתקל בו בענין זה.

נכון אמנם שהאב צריך להעניק לילדיו אהבה רבה, אך בד בבד עליו להיזהר לבל יאבד את מעמדו כאב ומנהיג. טוב ויפה הוא לנהוג עם הילדים בחביבות ונעימות, אך אין לבלבל בין חביבות לבין ירידה לרמתם של הילדים. כשם שהילד זקוק לחיבה, כך הוא זקוק גם לדמות סמכותית ומכובדת שתעמוד בראש המשפחה. כאשר ילד מרגיש שהאב הוא כאחד מחבריו, הדבר מהווה סכנה גדולה לכל מערכת החינוך.

הדרך לשמור על מעמד האב אינה לדרוש מהילדים כבוד, אלא שהאב יכבד את עצמו. אדם צריך לזכור שהוא לא חבר של ילדיו - אלא אביהם! אל לו לרדת לרמתם ולהתווכח עימם על שטויות, ואסור לו לזלזל בעצמו בפניהם. היחס של האב לעצמו הוא זה שיקבע את יחס ילדיו אליו.

חשוב לשים לב, שאב או מתחן המתווכח עם הילד ברמתו מוריד את ערך עצמו בעיני הילד. אסור שיתנהל עם ילד ויכוח תינוקי, בסגנון של "כן נכון! לא נכון! כן נכון! לא נכון!". יש לשמור על קור רוח, לשמוע את טענות הילד, ולומר לו בשקט אך בהחלטיות: "שמעתי אותך, החלטתי כך וכך, נקודה".

מרן הגאון רבי מיכל יהודה ליפקוביץ זצ"ל אשר היה מתחן גדול, הביע אי שביעות רצון מכך שנהוג לאחרונה שמחנכים הולכים לטילולים יחד עם תלמידיהם, באופן שהרב מוריד את כבודו ומשחק עימם בצורה זוהה. מדוע? כי בטויל תמיד קורה שהמתחן מוריד מעט את רמתו, ודבר זה עלול להמעיט את השפעת המתחן על תלמידיו.

כשנסעתי פעם באוטובוס, ניגש אלי אדם לא מוכר וביקש רשות לשאול שאלה על חינוך ילדים. ילדיו מתחצפים אליו, והוא אינו יודע מה לעשות... כיון שילדו ישב על ידו, לא רציתי לומר את מה שעל ליבי, ועל כן השבתי רק שזהו אחד מסימני עקבתא דמשיחא - חוצפא יסגי.

כעבור מספר דקות קם הילד כמקומו, ואז שאלתי את האיש בשקט האם הוא הולך בבית בצורה לא מכובדת - מבחינת צניעות, או מרים את הטון באופן לא מכובד וכדומה. הוא צחק ואמר: "בוודאי!". "נו", אמרתי לו, "מה אתה רוצה מילדיך? אם אינך שומר על נכבדות מינימלית של אב, מדוע שהם יחושו כלפיך כבוד כל שהוא?"

אמנם, אף על פי שהעיקר תלוי ביחס האב לעצמו, אם שמים לב שילד אינו מבין את ההבדל שבין אב לחבר ומדבר עם אביו כאילו היה בן גילו, אפשר וצריך להניח בפניו את הגבול. בדרך כלל מספיקים כמה משפטים חייכנים, כדוגמת: "זה בסדר שאתה חושב כך, אך עליך לזכור שגולדתי עשרות שנים לפניך...". ניתן בהחלט גם להזכיר לילד שיש בתורה מצוות כיבוד אב, ושיש צורה מסויימת איך מדברים עם הורים.

מטרת החינוך: "גם כי יזקין לא יסור"

להלן נזכיר מספר נקודות חשובות נוספות, הנוגעות לענייני החינוך:

כאשר מדברים על חינוך, בטרם כל יש לשים לב לשאלה פשוטה: מה בעצם אנו רוצים להשיג. פעמים רבות הורים נתקלים בבעיה אצל הילד ומנסים לחנך אותו, בלי לתת את הדעת כלל לשאלה הבסיסית, האם אכן הם אמורים לחנך כדי לפתור בעיה זו!

אם לוקחים בחשבון שיעקר החינוך נועד כדי להכין את הילד לחיי תורה ומצוות כשיגדל, שאלות מסוימות הנוגעות לחינוך מאבדות הרבה ממשמעותן. למשל: ישנן התנהגויות שמופיעות אצל ילדים רבים בגיל צעיר, ונעלמות ככל שהילד גדל. לפתוח מלחמת עולם עם ילד רק בגלל בעיה שולית שממילא תעלם מעצמה, זו כמוזן טעות ממדרגה ראשונה.

נביא דוגמא פשוטה לדברים. סיפר הגה"צ רבי יוסף ליס זצ"ל, שפעם השתתף באסיפה שהתקיימה בבית מרן הרב מבריסק הגרי"ז סולויצ'יק זצ"ל. יחד עם גדולי ירושלים שנכחו במקום, שהה בחדר גם ילד בן שנתיים וחצי... היה זה נכדו של הרב מבריסק, אשר אמו נאלצה לצאת לשעה קלה, ובקשה מהרב לשמור עליו עד שתשוב.

בסוף השולחן היה מקום פנוי, והכסא שעל ידו עמד ריק. הילד ראה בכך כר נח למשחקים: הוא טיפס על הכסא, משם עלה על השולחן, ואז זחל לאורכו עד שהגיע אל מקום מושבו של מרן הגרי"ז... הרב נטלו בשתי ידיו, ליטפו והורידו אל הריצפה. ראה הפעוט כי טוב, אץ רץ אל הכסא הריק, ושוב טיפס ועלה וזחל... הרב שוב הורידו אל הריצפה ברכות, בלי לגעור בו ובלי לומר לו דבר.

אחד הנוכחים במקום לא יכול היה לשאת את התנהגותו של הילד, ולאחר שהדבר חזר ונשנה מספר פעמים, העיר בשקט: "מדוע הרב אינו נוזף בו, הרי יש לחנכו שלא יעלה על השולחן..."

מרן הגרי"ז שמע את הערתו, והתשובה שאמר אז מהווה יסוד נפלא שראוי לשננו: "זה אינו חינוך! חינוך פירושו לחנך את הילד היום, כדי שיהיה מחונך כשיגדל. אך כשתינוק זה יגדל הרי ודאי הוא לא יזחל על השולחן, ואם כן אין כל צורך לחנכו. אלא מאי, אנחנו כעת לא רוצים שהוא יפריע לנו, זו אינה סיבה לסטור או לנזוף בילד..."

יסוד זה מפורש הוא בלשון הפסוק במשלי, אותו כבר הבאנו לעיל: "חנוך לנער על פי דרכו, גם כי יזקין לא יסור ממנה". כלומר, תכלית החינוך היא להשפיע על מעשי הילד כשיגדל! אך אם אין למעשיו כיום כל נזק לחינוכו בעתיד, אין זה באמת שייך לסוגיית החינוך. כמוזן שלעיתים מותר להגביל ילד או לאסור עליו מעשים מסוימים גם מסיבות אחרות, אולם יש ליזכר שלא זהו חינוך.

המחנכת הידועה, מרת ק. מונק ע"ה, שניהלה במשך שנים רבות את מוסד הילדים 'בתי אבות' שעל ידי ישיבת פוניבז', סיפרה פעם לאבי מורי זצ"ל, שבימיו הראשונים של המוסד עלתה הצעה להשקיע בשתילת צמחים ברגב האדמה שבחצר המוסד, כדי ללמד את הילדים כיצד לטפל ולטפח אותם בצורה מיטבית, וכך תהיה עיסוקם בתעסוקה המפיקה תועלת, ולא בפעילויות ילדותיות שונות.

ההצעה נשמעה די קוסמת והגיונית, עד שהיא עלתה על שולחנו של הגה"צ רבי אליהו אליעזר דסלר זצ"ל, משגיח ישיבת פוניבז', שדחה אותה על הסף.

הרב דסלר הסביר, שלפני כל פעולה שמעוניינים לפעול עם החניכים, יש קודם להתבונן ולשקול היטב את ההשלכות שעלולות לצאת ממונה בעתיד. כיצד היא אמורה להשפיע על החניכים, וכיצד היא תתפרש אצלם כשיתבגרו ויעמדו ברשות עצמם.

כאן במקרה זה, אמר הרב דסלר, ישנו סיכון מסויים שהילדים יתחברו יותר מדאי לעיסוק הזה של שתילת הצמחים, וככל שיתבגרו החשק להתעסק בזה רק ימשיך ויגבר. לכן עדיף דוקא להעסיק אותם בדברים של מה בכך, כדי שכאשר יתבגרו יבינו בשכלם שכבר אין הגיל תואם להתעסק בדברים כה קטנוניים.

(מתוך הספר 'אוצרותיהם אמלא' - וירא)

**אחד הנוכחים
במקום לא יכול
היה לשאת את
התנהגותו של
הילד, ולאחר
שהדבר חזר
ונשנה מספר
פעמים, העיר
בשקט: "מדוע
הרב אינו נוזף בו,
הרי יש לחנכו
שלא יעלה על
השולחן"...**

מדורו של הרב אליעזר (לייזר) רוט

להשתכר מבית היין

פנינים של חינוך
והנהגה טהורה
חמעשי רבותינו
גדולי הדורות

אם ישבת עמהם הרי אתה כמותם חמש

הגה"צ רבי אלימלך בידרמן שליט"א: מספרים, שבימי הקומוניסטים ברוסיה, אסרו על היהודים לקיים תורה ומצוות, והיו רבים העוסקים בתורה ומצוות בסתר במסירות נפש ממש, ובאחד המרתפים היתה תבורה

רצונו של מלך מלכי המלכים - בודאי לא תהיה זו סיבה למנוע ממנו את הפרנסה ביד רחבה מכאן ואילך, אלא לכל היותר להיפך...

כאשר חש אדם כי מזלו חדל מלהאיר לו פנים, עליו להבין כי הדבר אירע למרות מעשי הצדקה והחסד שעשה, או אולי משום שלא עשה כפי שהיה עליו לעשות...

דוקא אם יעשה גם מכאן ואילך יותר מכפי יכולתו, וימשיך לאחוז בדרכי הצדקה והחסד תוך הכרה ברורה כי הקב"ה הוא הינו בעליו של הממון, ויש להשתמש בו למטרות שרצויות לפניו - הרי שבכך יגדיל את סיכוייו לשוב למצבו הראשון, בחסדי שמים אשר ימשוך עליו במעשיו הטובים...

(מתוך ארחות החיים)

אמרה לו אל תעשה בלאגן הכלה והחתן וויתרו ובעל האולם עשה פנצ'ר

סיפור הרב חיים זאיד שליט"א: אני רוצה לספר לכם סיפור מדהים ומרטיט ותראו מה זה כח הוויתור.

באחד האולמות כאן בבני ברק, לפני הרבה שנים אני באתי לעשות שם בר מצווה לילד. ואמר לי בעל האולם: "אתה הרב זאיד זוכה ברוך השם להפיץ את האמונה, אני רוצה לספר לך סיפור שיהיה לי זיכוי הרבים", הוא מספר סיפור מדהים כדאי לכם לקרוא.

ומספר לי שנפתחו באותו אזור אולם חדש

לא אחת, כאשר אנו נקלעים למצב של דחק - עורכים אנו את מאזן ההכנסות וההוצאות, ומשום מה, צדה עינינו דווקא השורה העוסקת בכספים שהפרשנו למטרות צדקה וחסד... יש לנו את ההרגשה כביכול אילו היינו מצמצמים מעט בהוצאות אלו, שכביכול 'אינן הכרחיות' - יתכן שמצבנו לא היה מתדרדר ואנו היינו ממשויכים לצוף על פני המיים...

שאלה מעין זו, הונחה על שולחנו של רבינו מרן הגרא"מ שך זצ"ל, בהזדמנות. השואל היה יהודי תלמיד חכם ומרביץ תורה בזכות עצמו, אשר התברך מן השמים בעושר ובנכסים, והשכיל לפזר מנכסיו לצדקה ולתמונה במוסדות תורה וחסד ביד רחבה. דא עקא, שבשלב מסוים התהפך עליו הגלגל, הוא ירד מנכסיו, ועתה ביקש לשאול את רבינו האם יתכן שהצרה אירעה בשל כך שעבר על תקנת חכמים (כתובות נ', ע"א) ופיזר יותר מחומש מנכסיו לצדקה...

רבינו האזין לשאלה עד תומה, אולם תשובתו היתה נחרצת: "במקום לתלות את האסון במצוה שנעשתה - מוטב לתלות אותו בדברים אחרים, שכן לא חסרות סיבות העלולות לגרום למצב להשתנות!"... את דבריו חיזק רבינו בסמכו אותם על דברי הרמב"ם שכתב (פ"י ממתנות עניים, ה"ב): "לעולם אין אדם מעני מן הצדקה ולא היזק נגלל בשביל הצדקה, שנאמר: 'והיה מעשה הצדקה שלום'..."

הרי לנו, כי לעולם, לא יתכן מצב שבו יעני אדם או יפגע מצבו הכלכלי - בשל מעשי צדקה וחסד שעשה בממונו... אנו, כיהודים מאמינים בני מאמינים - יודעים שהעושר כמו העוני הרי הם משמים, ואם עושה האדם בממונו את

של תלמידי חכמים שלמדו תורה בצוותא חדא, ובדרך קבע הצטרף אליהם עוד יהודי עם הארץ שלא הבין כלל את הנלמד, וכיון שהיו יושבים בחדר קטן וצפוף היו כמה מן המשתתפים שרצו לבקש ממנו שיפסיק לבוא לשיעורי התורה, שהרי בלאו הכי אינו מבין מאומה, נענה האיש וסיפר להם, שפעם ישב בבית המזיגה כדי ללגום מעט יי"ש, ובשולחן הסמוך אליו ישבו כמה מורדים בשלטון שטיכסו מזימות ועצות למרוד בשלטון, ונודע הדבר למלכות, וכאשר ישבו שם כולם בצוותא התנפלו עליהם חיילים והתחילו להכות בהם מכות נמרצות, וכיון שגם אני הייתי בקרבת מקום הצליפו גם בי מכות אכזריות, ואף שצעקתי לעברם שאין אני נמנה ביניהם כלל, השיבו ואמרו לי, אם ישבת עמם הרי אתה כמותם ממש, ומהם למדתי שעל ידי השייבה וההשתתפות בשיעורי תורה זוכים לשכר הרבה, כם אם אותם רשעים הבינו שהיושב סמוך ונראה למורדים הרי דינו כדינם וחלקו עמם, ק"ו במידה טובה שהיא מרובה, שעל ידי הישיבה בשיעורי תורה בסמיכות לתלמידי חכמים, ויקשב ה' וישמע, שבודאי לא יגרע חלקי בעלמא דאתי'.

ומעתה אף מי שאינו מוצא טעם בשיעור והוא נרדם ועייף וכדומה 'אל ישתמט מן הציבור, אלא ישכים ויעריב לבית המדרש, וכדוגמת הערבה שאין בה לא טעם ולא ריח, אך כל זמן שהיא אגודה עם שאר המינים מנשקים אותה ומחבבים אותה בחיבוב מצוה.

(באר הפרשה סוכות תשפ"א)

שאלה מעין זו, הונחה על שולחנו של רבינו מרן הגרא"מ שך זצ"ל

ושואל אותה כאן עושים חופה וחתונה שאין אוכל מה זה?

אמרה לו אל תעשה בלאגן הכלה והחתן וויתרו ובעל האולם עשה פנצ'ר ובכל אופן וויתרנו.

הוא יהודי מילארדר, וירד לבעל האולם ואמר לו שהוא הדוד של הכלה, ועכשיו הוא הולך לעורך דין הטוב בעולם ויתבע אותו במליונים ויפיץ את שמו הרע של האולם למרחקים וגמרת בזה את הקריירה שלך.

בעל האולם הרגיש שחבר עליו עולמו. עלה הקבלן וניגש לחתן ואמר לו שהוא יראה לבעל האולם את כל מה שעשה ויקבל על זה פיצויים. ראש הישיבה יושב לידו ושומע את הכל, ואמר לו ראש הישיבה: "אתה נורמאלי? עד שהחתן והכלה זכו לישועות מהוויתור אתה מונע מהם את זה, לך תבקש מהם ברכה". אמר לו הדוד לא התכוונתי.

וקודם שהחתן יברך אותך, לך לבעל האולם ותבקש ממנו סליחה ותאמר לו שלא תתבע אותו. פתח הדוד את הדלת ואמר לו שהאולם ממש יפה וקורה כאלה דברים. בעל האולם לא הבין מה קורה פה, אבל המשיך כך.

הוא עולה למעלה בחזרה ומבקש ברכה מהחתן שהוא הולך להקים פרויקט על החוף בנתניה ויש על זה מכרז ורוב הסיכויים אני לא זוכה, אנא תברך אותי שאני אזכה בזה. ברך אותו והחתן ויצאו לשלום.

נגמרה החתונה ומוציא לי בעל האולם פתק גזיר עיתון ששבועיים לאחר מכן זכה אותו קבלן במכרז ומעל כל הסיכויים וכל זה מכח הוויתור.

וכל זה בזכות הוויתור של החתן והכלה. ומשום כך נתן לחתן ולכלה דירה שמונה חדרים על חוף הים וזכו אותו זוג לקבל דירה ששווה מיליונים והם משכירים אותה כיום, והם גרים בבני ברק וגם מכיר אותם.

והקב"ה אומר אתם וויתרתם תקבלו ישועות. אנו צריכים להרבות באהבת חיים ובוויתורים וכל זה נחשוב על זה. רוצים בריאות וישועות? תכנסו לזה. בהצלחה.

(מתוך 'אור השבת' פרשת ואתחנן תשע"ח)

עם חצר חדש, וכמובן כולם רצים לעשות שם אירועים. והייתי עוד טרי והשקעתי הרבה כסף כדי להיכנס לשוק, אבל עדיין לא ניהלתי ענייני מזכירות וכל העניינים.

ובחתונה השניה והשלישית באולם הוא הביא את אותו ערב לשני חתנים ושתי כלות ולא שמו לב לכך. והנה מגיע היום, ומגיע חתן ואח"כ עוד חתן ציבור מכאן וציבור מכאן בלאגן שלם. אולם אחד - שתי חתנים וכלות, מה עושים?

בעל האולם קלט את הפנצ'ר שהוא עשה, הלך והרים טלפון לכל האולמות בבני ברק וכל האזור אם יש להם אולם פנוי ומשפחה אחת תוותר ותלך לשם, אבל שום אולם לא פנוי. אין מה לעשות שתי משפחות ואנשים מסתובבים אין מה לעשות, אי אפשר שתי חתונות ביחד...

הגיע ראש ישיבה מרושלים וראה את כל הבלאגן והוא אומר לחתן: "תשמע, אני מסדר את העניינים". ראש הישיבה יורד לבעל האולם ונכנס אליו בעל האולם פשוט ישב לבכות.

אומר הראש ישיבה לבעל האולם: "מה יש בקומה שניה". אמר לו בעל האולם: "לא כדאי להתקרב יש שם מחסן שתיה, עכברים בלי תאורה..." הראש ישיבה מבקש לראות את המקום למרות סירובו של בעל האולם. והנה פתחים ורואים מקום חשוך ומלוכלך. מחסן ששנים לא השתמשו בו. אומר לו הראש ישיבה פה יהיה החתונה השניה, שם שתי שולחנות כמה עוגות זה החתונה.

אומר לו ראש הישיבה תכתוב לכלה פתק שהרב של החתן ביקש לעשות את החתונה למעלה ובזכות זה יחיו חיים מאושרים, וכדאי לוותר. הכלה עולה ולא מאמינה למראה עיניה הכל קורי עכביש ובקיצור זה לא חתונה, אבל אין מה לעשות, הראש ישיבה מבקש לוותר, מוותרים

כל התזמורת עולה למעלה ועושים סעודת מצווה קטנה עם גברים ונשים וכולם בפחד פחדים פשוט נורא ואיום. חתונה עם הרבה דמעות אבל בעיקר מלאה וויתור.

יושבים שם גברים ונשים. והנה מגיע דוד של הכלה בשעה תשע וחצי עשר, והוא הגיע מחו"ל במיוחד הוא קבלן גדול ושהוא מגיע לאולם הוא רואה חתונה חסידית בקומה ראשונה, ומשהו מוזר לו. הוא שואל מה קורה כאן והפנו אותו לקומה השניה וכשעלה חשכו עיניו. הוא קורא לאחותו, אמא של הכלה,

אוצרות ויהלומים

10 יהלומים מיוחדים ללימוד הש"ס
מהגה"צ רבי שמשון פינקוס זצוק"ל

והשאלה שמישהו שואל את ההורים - מה אתם רוצים, האם 246 איברים אינו מספיק

בגמרא זי"ם פיזיים, גשמיים, האדם בנוי מחלקים רבים, שכולם יחד הם שלמות. לאדם ישנם רמ"ח איברים. וכאשר תינוק נולד רח"ל ללא עיניים, איפה השמחה. והשאלה שמישהו שואל את ההורים - מה אתם רוצים, האם 246 איברים אינו מספיק? והם משיבים: זה לא המספר, זוהי השלמות, שהכל שלם, ואם חלק אחד חסר הכל חסר.

ה'מסילת ישרים' מצטט מה שכולם מכירים: "כי רק השלמות הוא הדבר שיחמד ולא זולת חסרון השלמות". בגשמיות כולנו מבינים זאת. זהו ביטוי לאדם שלם. כשיהודי מגיע לעוה"ב, עם הנשמה שלו, ושם יש ביטוי של החיים האמתיים הפנימיים, יקרעו אותנו איברים איברים, דף גמ' כאן, דף גמ' כאן. ומהי השמחה אם יהודי יכול לעבור דרך כל הש"ס, כל התורה כולה שניתנה בסיני, התורה שבע"פ, והוא הגיע לשלמות. אין מוזל טוב, אין לידה, אין שמחה כמו השמחה של יהודי שעבר על כל הש"ס. כפי שאמר שלמה המלך "ה' אמר לשכון בערפל", אנו חיים בעולם של ערפל, ה' מסתיר את עצמו בענן של חושך, של ערפל.

ואני שואל, בעולם שלנו, האם ישנה שמחה שהיא טהורה בהווה?

אמנם, כשמשיח יבוא לא תהיה השמחה על העתיד אלא על ההווה. כל המצוות שעם ישראל עשו במשך כל הדורות, במיוחד במשך הגלות, כל השמחה והיופי שלהן תצא אל הפועל.

ואני שואל, בעולם שלנו, האם ישנה שמחה שהיא טהורה בהווה? ולפי דעתי, יש רק שמחה אחת כזו - סיום הש"ס. כשיהודי גומר ש"ס אז אפשר לראות ברגע זה, בפעם הראשונה יש שמחה טהורה בשלמות, והוא נולד אדם חדש עם היופי והגדלות והשלמות כאשר עשהו אלוקים.

ידוע מה שאמרו חז"ל "רשעים, אף בחייהם קרויים מתים", לא כל מי שקופץ הוא חי. המושג האמתי של 'חיים' הוא רק תורת חיים. רואים אנשים מסתובבים "כונב הלטאה המפרכס", החיים האמתיים היחידים הם תורה ומצוות. המצוות עצמן נותנות חיים למקימיהן מכוח התורה הק', והחיים האמתיים של עם ישראל בכללותם הם רק התורה הק'. כשאדם לומד תורה הוא מכניס לנשמתו את המושג האמתי של חיים, ורק זה נקרא חיים - "כי הם חיינו ואורך ימינו".

פעם ראיתי מפרופ' לשפות שאמר

פעם ראיתי מפרופ' לשפות שאמר, שברור שעם ישראל היו בתחילתם מאוד שמחים. אין שפה בכל השפות שיש לה כ"כ הרבה שמות נרדפים לשמחה - גילה, רינה, דיצה, חדוה; כ"כ הרבה ביטויים לשמחה. אנחנו מברכים אחד את השני שנתראה בשמחות. אך למעשה, "אז יימלא שחוק פיננו" - השמחה הטהורה תהיה לעתיד לבוא. בעולמנו שום שמחה אינה שלמה. ואחת הסיבות היא שבאמת השמחות שאנחנו משתתפים בהן אינן שמחות על ההווה אלא על העתיד. למשל ברית מילה, מהי השמחה? זה הקטן גדול יהיה. ח"ו שהוא יישאר בצורה שהוא ביום הראשון לחייו, זו אינה שמחה כלל. ההורים והזקנים מתפללים לה' שבעז"ה בעתיד הילד הזה יהיה ברכה גדולה. והנה, אחרי שנים הילד שלנו נהיה בר מצוה, שמחה גדולה. מהי השמחה? נכנס לעול מצוות, שמחה על העתיד - בעז"ה הוא יהיה ת"ח, יקיים הרבה מצוות. זוהי שוב תקווה לעתיד. וה' עוזר, הוא נהיה חתן, שמחה נפלאה. מהי השמחה? הוא יבנה בית נאמן בישראל. וה' עוזר שהוא אמנם בונה בית נאמן בישראל, ותינוק נולד. ומהי השמחה? העתיד. אך היכן השמחה היום? האם ישנה שמחה טהורה?

המצלמה אינה משקרת.

ישנו ביטוי בעולם, שהמצלמה אינה משקרת. ואנחנו אומרים - מעולם לא היה שקר כמו המצלמה. לדוגמה, תארו לעצמכם תמונה של גוי העומד ליד מקווה כשר, והוא עומד להתגייר ומצלמים אותו. מה רואים? אדם עם עיניים ואוזניים, והוא נכנס פנימה ושלשה ת"ח עומדים לידו והוא יוצא. ואז מצלמים שוב - אותו אדם. אותו אדם?! מקודם היה עם הדומה לחמור, חמור פיזי הכניס עצמו למים, ויצא עם נשמה חדשה, אתה נפחתה בן, מאן דנפח מדיליה נפת. רגע של שינוי, אך העיניים הפיזיות אינן רואות זאת.

הלוא כל אחד מכם יצא הלילה, וכי הוא נראה אותו אדם שהיה לפני הסיום? "המבדיל בין קודש לחול, בין אור לחושך, בין ישראל לעמים". בכל שנה יש לי ההרגשה הזאת כשאני הולך בבוקר של יום הכיפורים, אני אומר לעצמי הרי אותה שמש, אותם שמים, אותן ציפורים. אין זו אותה שמש, לא אותם שמים, לא אותן ציפורים. זהו יום הקדוש. והנה, יהודי חוזר הביתה ואשתו חוזרת אתו, וזו שותפות. והשכנים אומרים - הייתם בסיום דף היומי, איך היה? אוי, היה נפלא. זה לא היה נפלא, לא זו הדרך לבטא זאת. יהודי שהיה לפני הסיום ואחרי הסיום, הוא נולד מחדש עם שלמות, עם קדושה. זה חלק מהנשמה שהקב"ה הוריד לעולם הזה. הקב"ה חביק ליה ומנשק ליה. הוא לוקח את הנשמה הזו ושם אותה ביהלום בכתר שלו יחד עם גדולי ישראל מכל הדורות. אין שמחה כשמחה זו.

אחסור בזאת שיעור קטן בפוליטיקה כחשל

וכדאי להזכיר כאן דרך אגב, אנשים שחושבים שאין מושג כזה ללמוד את כל התורה כולה. אך הגמ' אומרת במנחות (צט.) שאל בן דמא בן אחותו של רבי ישמעאל את רבי ישמעאל, כגון אני שלמדתי כל התורה כולה, מהו ללמוד חכמה יונית? קרא עליו המקרא הזה 'והגית בו יומם ולילה', צא ובדוק שעה שאינה לא מן היום ולא מן הלילה".

הוא לא אמר אין דבר כזה ללמוד כל התורה כולה. ודאי ישנו מושג כזה. ואני מציע לכם, עבור השלמות הזו שהשגתם, שהיא כ"כ עמוקה וכ"כ נפלאה - אל תשכחו ללמוד משניות זרעים וטהרות, כי זהו חלק מהשלמות, לעשות מזה ש"ס שלם. התורה היא עולם שלם. זוהי נשמה

שיורדת מן השמים, שלמות, גדלות שאין כמוה בעולם.

הנה, אמסור בזאת שיעור קטן בפוליטיקה כמשל: 'קומוניזם', אינני חושב שאני יכול ללמד אתכם מה זה. כולם יודעים שזה מרכבה הרעה. קומוניזם זו פילוסופיה, שהיא גם סוציאליזם. כך האמריקאים מציגים את זה. כשאתם מגיעים לאמריקה, בכל מקום שבו הקפיטליזם שולט, אתם רואים בית חרושת, למי זה שייך? לאדון פורד. אתם רואים שדות, למי זה שייך? לאדון סמיט.

הקומוניזם אינו מאמין בכך. הכל שייך ל'אנשים', לעם. בית חרושת, שייך לאנשים. השדות שייכים לאנשים. מדוע מר פורד הוא טוב יותר מאנשים. האם זו לא פילוסופיה נפלאה? אתם ניגשים לראובן - האם אתה ה'אנשים'? לא, הוא אינו האנשים. שמעון, האם אתה האנשים? לא, הוא פועל. לוי, האם אתה האנשים? לא. אף אחד אינו 'אנשים'. כי אם ראובן אינו האנשים, ולא שמעון ולא לוי ולא יהודה, אז אין אנשים. הכל הפקר, וממילא הנשיא של מפלגת הקומוניזם לוקח לעצמו הכל. זו שיטת הקומוניזם.

הש"ס הוא נשיקה, חיבוק מהשי"ת.

גם לעם ישראל יש שיטה, שהכל שייך לעם ישראל. אנחנו מתפללים לה' בלשון רבים. אתה ניגש לראובן, האם אתה עם ישראל? ראובן הוא עם ישראל. כל יחיד הוא עם ישראל. לעולם יאמר אדם בשבילי נברא העולם. חז"ל אומרים במדרש 'אמר ר' שמעון בר יוחאי, מניין שאם היה חסר אחד לא הייתה שכינה שורה בישראל, שנאמר 'וירד אלוקים על הר סיני ביום השלישי לעיני כל העם'. אם אחד היה חסר מעם ישראל לא היה ה' נותן לנו את תורתו.

זהו רגע של קידוש ה'. וכל אחד מהמסיימים מתרגש, ב"ה הוא גמר ש"ס. ומגיע לו רגע השמחה הזו. אנשים רבים מסתכלים מהצד ואומרים - האם זה לא נפלא? כל אדם בעם ישראל צריך לגמור ש"ס. ומיהו עם ישראל? לא אני, אני סתם בעל הבית, מה אני שווה? אין זו השיטה של עם ישראל, אלא אני הוא עם ישראל. הש"ס הוא נשיקה, חיבוק מהשי"ת. אין מתנה יפה יותר שהשי"ת יכול לתת כמו הש"ס הק'. אם יש לך הערכה שאתה, אתה האיש הפשוט, יש לך חיים פעם אחת, אזי אין צרה יותר גדולה מאשר לעזוב את העולם הזה ללא שלמדת לפחות פעם אחת את הש"ס.

שלוש פעמים ש"ס זו חזקה.

ב"ה אני לומד כבר חמש שנים דף היומי בשמחה רבה

הגמ' אומרת בעירובין כיצד ללמוד תורה. אם נלמד ארבע פעמים, אז נוכל להחשיב שלמדנו ש"ס. אך כל אדם, כל יהודי, צריך שתהיה לו ההכרה שלעזוב את העולם הזה ללא שלמד ש"ס לפחות פעם אחת זו טרגדיה נוראה. אם למדת דף גמרא ושכחת, הקב"ה יזכיר לך. אך דף גמ' שמעולם לא למדת - זה יכול להיות בסוף עירובין, בכל מקום בש"ס - לעולם לא יהיה לך דף הגמ' הזה לנצח נצחים, הוא יחסר לך לעולם. השמחה הגדולה ביותר אצל יהודים היא השמחה הזו של סיום הש"ס.

אם אדם מגיע להחלטה זו לגמור ש"ס, אל יחשוב שזה פשוט. זה קשה מאוד, מאוד. בכלל לא פשוט. שבע שנים זה זמן ארוך. העולם מתקדם ויש הרבה נסיונות. ב"ה אני לומד כבר חמש שנים דף היומי בשמחה רבה, עירובין, ופסחים, ממש חמש שנים של גן עדן. אבל זה לא פשוט. כשמתחילים צריכים הרבה סייעתא דשמיא לגמור. הדבר החשוב ביותר הוא ההכרה, ההערכה. כשיש הכרה שמישהו נחוץ אז מתחשבים כלפיו באופן אחר.

שמעתי פעם סיפור על הגאון רבי משה פיינשטיין זצ"ל

שמעתי פעם סיפור אודות הלכה האומרת שאסור לעבור לפני המתפלל. לפני ארבעים שנה הטלפונים היו יקרים. הגאון רבי משה פיינשטיין זצ"ל היה באסיפה בבית מלון בניו יורק, ובאמצע חזרת הש"ץ באו לקרוא לו לטלפון מא". כנראה משהו חשוב מאוד. והיה אחד עומד מאחוריו באמצע שמו"ע, ורבי משה לא זו. "רבי, יש טלפון מא", אמרו לו בדחיפות, אך רבי משה לא זו. ורק כאשר ההוא גמר שמו"ע אזי יצא רבי משה מן המקום. מישהו שאל: "מדוע הרב לא יצא קודם לכן, זה ענין דחוף?". אמר לו הגר"מ: "הלוא יש קיר, חומה, אינני יכול לעבור דרך קיר!". עלינו לדעת כי הלכה בשו"ע היא קיר. וב"ה אנחנו יודעים כששבת מגיעה, לא חשוב באיזו שעה - מפסיקים לעבוד כי שבת היא חומה המבדלת ממלאכה.

חיבת להיות לנו הכרה זו. דף הגמ' הוא כמו קיר, האשה והילדים צריכים לדעת שאבא לומד דף היומי. ודף היומי זה מבטל הכל כי זה החיים

וה' ישמרנו ילד רץ ברחוב ומתפרץ לכביש הסואן ואני תופס אותו ברגע האחרון מתחת לגלגלים, האם אין זה רגע נפלא לתת חיים לילד יהודי? ואני אומר לכם שיש רגע מאושר מכך - מי שסידר את הדף היומני, לתת חיים אמתיים ליהודים בקביעות מדי יום ביומו, הביא לכך שכולנו חשים בדביקות עצומה שאנו בניו של ה', זו הזכות הנפלאה ביותר.

אך באמת, האדם היחיד שיכול לתת לעצמו חיים זה הוא בעצמו. צריך להגיע להחלטה הזו שבעזרה אלמד ואמשיך בלימוד זה עוד רבות בשנים ללא הפסקה, כי הנשמה שלי היא קדושה ועלי ללמוד לפחות פעם אחת בחיים את כל הש"ס.

(דברים שנאמרו בסיום הש"ס מתוך חוברת בהוצאת 'דרשו')

הנמצאים במקום שסיימו את הש"ס ולהביא 100 אלף יהודים, ולהרים אותו ולרקוד עמו כמו ספר תורה, ולנשק אותו ולשים עליו כתר. כל יהודי שכזה הוא ספר תורה חי, איזו שמחה.

והקב"ה ייתן לי נשיקה

אני יכול לבוא לעתיד לבוא עם כל התנאים והאמוראים, והקב"ה ייתן לי נשיקה, חיבוק, שכל גדולי ישראל זכו לה במשך כל הדורות. בזכות התורה הקדושה אשריכם! מה פירוש 'אשרי'? אומרים למישהו - אם תעשה כך תהיה לך פרנסה, ילדים טובים, אריכות ימים, בריאות. אין דרך לבטא כל זה כי אם במילה זו "אשריכם". "אשריכם לומדי הש"ס".

כיצד תתארו לעצמכם את הרגע היפה ביותר בחיים? האם זה רגע שתרוויחו 100 מיליון דולר? ישנם דברים יפים יותר. לפי דעתך, הרגע היפה ביותר בחיים הוא - כשתתארו לעצמכם מכונית שעוברת במהירות שמונים ק"מ לשעה ברחוב,

עצמם. אין דבר חשוב כמו הדף היומני. צריך להחזיר בנו את התודעה שהדבר היפה ביותר הוא דף גמרא, ולקחת את דף הגמרא ולעשות שלמות ממנו. ואז לעבור דרך כל התורה כולה, להכניס זאת לכל חלק מאתנו.

זוהי סגולה נפלאה לילדים נפלאים

דבר נוסף ראוי לדעת, שציבור הנשים יש להן שותפות של מאה אחוז בגדלות זו. וצריך ללמד את הילדים שתהיה להם ההכרה הזאת, שבעזרה אנחנו נלמד ביחד ש"ס! ועוד שבע שנים בעזרה נעבור על כל המסכתות. ואם קורה משהו נשלים את הדף. וכל דף היא חתיכת חיים.

השי"ת מבטיח לנו "הדרן עלך" - זוהי סגולה נפלאה לילדים נפלאים, ילדים ת"ח, גדולי ישראל.

אינני יודע אם חתני התורה האלו מבינים זאת. ה' אמר לשכון בערפל, אנחנו חיים בעולם עיוור, בעולם של חושך. צריך לקחת כל אחד מהיהודים

הצטרפו גם אתם
וקבלו ישירות
למייל שלכם
את מגזין אחינו
לחינוך ותורה
'בית היין'

לחצו כאן

או שלחו מייל לכתובת
dirshu@dirshu.co.il